Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Juni og Juli 1877

ved

Christiania Borger- og Realskole.

Christiania.
H. J. Jensens Bogtrykkeri.
1877.

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Juni og Juli 1877

ved

Christiania Borger- og Realskole.

Christiania.
H. J. Jensens Bogtrykkeri.
1877.

Indhold.

	Side.
Skolebygningerne	1.
Skolens Bestyrelse	17.
Skolens fratraadte Lærere	19.
Skolens nuværende Lærere	23.
Lærerlønninger	25.
Lærernes Sygekasse	26.
Skolens Klasser	29.
Skolepenge og Fripladse	30.
Legater	31.
Skolens Disciple	32.
Skolens Undervisningsplan	37.
Examenstabel	58.

Trykfeil:

Side 15, 6te Linie f. n.: $3^1/_2$, læs $7^3/_4$.
- 19, 9de - f. o.: 1857 omsatte, læs: 1867 ansatte.
- 21, 17de - f. o.: 1871, læs: 1872.
- 54, 5te - f. n.: F. Bugge, læs: C. F. Berg.
- 55, 6te - f. n.: Th. Heyerdahl, læs: C. Th. Hiortdahl.

Skolebygningerne.

Borgerskolen, der siden 1825 havde havt Lokale i den for samme i Kongens Gade opførte Gaard (No. 22), tilflyttede de nuværende Lokaler (Osterhausgaden No. 22) den 16de Marts 1874.

De forrige Skolebygninger var paa Grund af Skolens stadige Udvidelse blevne for smaa og svarede ikke længere til de Fordringer, Tiden gjorde til et hensigtsmæssigt Skolelokale, og saavel de private- som Almue-Skolebygninger, der i senere Aar var opførte, stod baade med Hensyn til Rumforhold og Udstyr langt over Borgerskolens. Inspektøren henledede derfor Bestyrelsens Opmærksomhed paa Nødvendigheden af nye Lokaler, hvis Skolen ikke skulde hemmes i sin fremtidige Trivsel og muligens miste den Søgning, den tidligere havde havt. Under 26de November 1869 indgik Inspektøren med motiveret Forestilling herom til Bestyrelsen samt Forslag om at søge Kommunebestyrelsens Samtykke til Opførelse af nye Lokaler. Efterat der i længere Tid var ført Forhandlinger herom mellem Bestyrelsen, Magistraten og Formandskabet, udnævnte dette under 5te November 1871 en Komite bestaaende af d'Hrr. Rigsarkivar M. Birkeland, Murmester Binneballe og Kjøbmand H. Chr. Hassell til nærmere at forberede Afgjørelsen af det vakte Spørgsmaal. Denne Komite indgik under 25de Januar 1872 med nedenstaaende Indstilling, hvilken her indtages i sin Helhed, uagtet den tidligere tilligemed Inspektørens ovenomhandlede Skrivelse og andre herhen hørende Bilage er trykt som Bilag til de Sager, der behandledes i Repræsentant- og Formandskabsmødet den 29de Februar 1872.

Til

Christiania Formandskab.

Undertegnede Komite, der efter Formandskabets Beslutning af 15de November sidstleden skal forberede til Afgjørelse Spørgsmaalet om et nyt Lokale for Borgerskolen, anser det rettest at begynde med at give nogle Oplysninger angaaende denne Skoles Forhold til Kommunen.

I Aaret 1806 fandtes der af Undervisningsanstalter her i Christiania foruden Almueskolerne kun Landkadetkorpset (Krigsskolen) og Kathedralskolen. Man følte stærkt Savnet af et nyt Led i den høiere Undervisning, en Borgerskole, hvori de Børn, hvis Bestemmelse var det almindelige borgerlige Livs Sysler, kunde faa en fornøden og hensigtsmæssig Uddannelse, paa samme Tid, som de, der bestemte sig til at søge en akademisk Uddannelse eller militær Ansættelse, kunde forberedes for de nævnte høiere Læreanstalter. Det sidste Formaal synes at have været fremherskende i den Undervisningsanstalt, som tre af Kathedralskolens Lærere (Platou, Arnesen og Flor) i December 1806 anlagde under Navn af Forberedelses-Institutet. Denne Skole aabnedes med 11 Elever, men Antallet tiltog snart, saaledes at Institutet kom til at bestaa af 3 Klasser; blandt Undervisningsfagene nævnes specielt Musik, Svømning og Engelsk. Institutet bestod i sex Aar uden Understøttelse fra nogen Side, og havde i Regelen henimod 60 Disciple, af hvilke dog nogle vare Gratister. Den ufuldkomne Organisation blev dog mere og mere følelig, paa samme Tid som Pengevæsenets stadigt stigende Forvirring gjorde et privat Instituts økonomiske Stilling mere og mere usikker. I Oktober 1812 afløstes det saakaldte Forberedelses-Institut af en offentlig Borgerskole under Stiftsdirektionens Overbestyrelse. Denne Skole synes at være grundlagt ved frivillige Bidrag, der uden Tvivl ydedes efter en Opfordring, som lader til at være udgaaet fra Biskop Bech samt Overlærerne Platou og Flor; Administrationen for Sognesel skabet i Christiania sees med Tilkaldelse af disse Mænd at have optraadt som de styrende ved Skolens første Organisation, idet de første Læreres Ansættelse og Indsættelsen af en dobbelt Inspektion, en økonomisk og en saakaldt „litterær", udgik derfra. Hvilke Vanskeligheder Skolen i sin første Begyndelse havde at

kjæmpe med, ser man allerede deraf, at Skolepengene idelig forhøiedes: I Slutningen af 1812 udgjorde de 1 Rbd. N. V. maanedlig, fra Begyndelsen af 1813 forhøiedes de til 1 Rbd. 64 Sk. og fra 1ste August s. A. til 2 Rbd. 60 Sk. osv. Det var under saadanne Pengeforhold en Selvfølge, at Skolen maatte sikres ved offentlige Tilskud, og man ser, at der strax blev tilstaaet den 666⅔ Rbd. N. V. af Kommunen. Men Skolen havde i det Hele, hedder det, mindre heldig Fremgang, og der var en stadig Underballance, som dækkedes dels ved Forhøielse af Skolepengene dels ved Tilskud af Byen, fra 1812 af med 4000 Rd. D. C., siden 1000 Rbd. og tilsidst 187 Spd. 60 Sk. aarlig. Dette Tilskud udredcdes, mærkelig nok, af Byens Fattigkasse; men ved Skrivelse af 14de Marts 1827 til Skolens Inspektør tilkjendegav Fattigkommissionen, at Tilskuddet skulde ophøre fra Udgangen af 1826 „som en Udgift, der maatte ansees Fattigvæsenet uvedkommende, da Borgerskolen ikke hørte under sammes Forsørgelse", — og der tilføiedes i samme Skrivelse, at Bidraget heller ikke kunde ventes af Byens Kasse, „der havde anvendt saa betydelige Summer til den nye Skolebygnings Opførelse og derved sat Skolen istand til at bestride sine egne Udgifter". Tilskuddet synes ogsaa i Virkeligheden paa den Tid at have været overflødigt. Allerede i 1816 var der foruden de sædvanlige Timelærere bleven ansat en lønnet Inspektør og derhos oprettet en Handelsklasse, der skulde udgjøre Skolens fjerde Klasse, men kun blev af kort Varighed. I Begyndelsen af 1818 var en ny Plan for Skolen bleven udarbeidet og sat i Værk, hvorefter Undervisningen skulde besørges af tre faste Lærere, med 400, 300 og 250 Spd. i aarlig Løn, og Undervisningsfagene udvidedes. Ved denne Reform synes Skolen at have vundet i Fasthed; den havde siden almindeligvis 65—75 Disciple og et aarligt Overskud af 200—300 Spd., som dels anvendtes til Inventarium, dels gjordes frugtbringende, og siden brugtes til Opførelse af Skolens nuværende Bygning, hvortil dens Kasse bidrog 1,300 Spd. Tomten Matr.-No. 27 og 28 i Kongens Gade indkjøbtes efter en af Borgerskabet i en Raadstue-Samling den 5te Juli 1822 tagen Beslutning for 2,500 Spd. Her blev, fra 1822 til 1825, opført en grundmuret tre Etages Bygning, der med Indbegreb af Tomten ialt kostede 20,141 Spd. 39 Sk., som tilveiebragtes ved Ligning paa Kommunen, ved Laan

og ved Bidrag af Skolekassen. I dette nye Lokale begyndte Skoleundervisningen den 24de November 1825, og fra Begyndelsen af 1827 forøgedes Skolen med to nye Klasser; i den ene af disse anvendtes den dengang meget anpriste Vexelundervisning, hvori 67 Disciple deltoge i Aarets Løb, ligesom Skolen i dette Aar i det Hele erholdt en Tilvæxt af 122 nye Disciple. Ved Kongelig Resolution af 28de December 1827 bifaldtes en ny Plan for Skolen, ifølge hvilken Bestyrelsen skulde bestaa — og fremdeles bestaar — af den residerende Kapellan ved Vor Frelsers Kirke, en af Byens Formænd og tre af dens Borgere eller Huseiere, under Overtilsyn af Stiftsdirektionen. Denne Plan bestemte endvidere, at Skolen skulde bestaa af 4 Klasser foruden en Forberedelsesklasse, hvori Vexelundervisningen anvendtes indtil 1839, da den afskaffedes, samt en Handelsklasse. For at iværksætte denne Plan, blev det fornødent at ansætte fire nye Lærere foruden de ældre sex. Handelsklassen forsøgtes flere Gange oprettet, men uden Held. I de følgende Aar indtil 1836 var Skolen fremdeles i Anseelse og havde et Discipel-Antal af indtil 170, men fra denne Tid gik den stadig tilbage, saaat den i Juli 1839 kun havde 62 Disciple og derfor maatte ansøge Kommunen om et Tilskud, der tilstodes med 350 Spd. Skolen var dengang i en saadan Stilling, at der endog reistes Spørgsmaal om dens Nedlæggelse, men den hævede sig raskt, efter at være undergaaet en Omorganisation, hvorved Vexelundervisningen bortfaldt. De mange og indgribende Forandringer, som siden ere foregaaede i Skolens Undervisningsplan, ser Komiteen sig ikke istand til historisk at fremstille, men de ville tilstrækkelig fremgaa ved en Sammenligning mellem den ovenfor nævnte ved Kongelig Resolution af 28de December 1827 approberede Plan med den nuværende Organisation, der er udførlig fremstillet i Skolens Program for 1867, og hvis Hovedpunkter Komiteen siden kommer til at berøre. Ved Kommunens Understøttelse saa Skolen sig i 1844 istand til at indkjøbe en til Skolebygningen stødende Tomt for 1,730 Spd., hvorved Disciplenes Legeplads udvidedes; i samme Aar besluttedes Opførelsen af et Gymnastiklokale. For at imødekomme et berettiget Krav har Bestyrelsen i de sidste Aar taget hele Skolens Bygning i Brug for Undervisningen, idet Inspektøren har opgivet sin Fribolig mod at erholde Husleiegodtgjørelse.

Skolens Fremgang siden 1839 vil bedst kunne sees af følgende Tabel over Discipel-Antallets Maximum og Minimum*):

1839—40	. . Elever	62.	87.
1840—41	. . —	99.	106.
1845—46	. . —	201.	194.
1850—51	. . —	264.	276.
1855—56	. . —	318.	309.
1860—61	. . —	380.	354.
1861—62	. . —	380.	353.
1862—63	. . —	384.	353.
1863—64	. . —	385.	354.
1864—65	. . —	375.	345.
1865—66	. . —	372.	333.
1866—67	. . —	362.	339.
1867—68	. . —	370.	335.
1868—69	. . —	372.	341.
1869—70	. . —	390.	361.
1870—71	. . —	415.	389.
1871—72	. . —	427.	

Ligesom det af foranstaaende Fremstilling vil sees, at Borgerskolen er fremgaaet af Kommunens Behov, er undergivet kommunalt anordnet Bestyrelse og kommunal Kontrol, og er bleven understøttet af Bykassen, naar Omstændighederne krævede det, saaledes vil det ogsaa af den Forklaring angaaende Skolens nuværende Forhold og Organisation, som Komiteen nu gaar over til, formentlig vise sig, at den fremdeles har sin berettigede Plads som Led i Byens høiere Skolevæsen og et gyldigt Krav paa Kommunens Velvillie og Interesse.

Ifølge Planen af 1827 er Skolens Formaal „at give Drenge Undervisning i de almindelige Kundskaber, som ere nødvendige for ethvert oplyst Medlem af Borgersamfundet". Den skal altsaa bibringe Disciple, der bestemme sig enten for Handel, Skibsfart, Haandværk, Landbrug eller en lignende Levevei, en saavidt afsluttet Dannelse, at de vel forberedte kunne indtræde paa den valgte

*) 1ste Rubrik angiver Elevantallet ved Begyndelsen, 2den ved Slutningen af Skoleaaret. (Insp.)

Bane. Men, da den optager Børn i Sexaars-Alderen, — og helst da for at kunne sørge for et sikkert Grundlag — følger det af sig selv, at den maa stille sig i et saadant Forhold til de andre Skoler, at Børnene ialfald til en vis Alder uden Vanskelighed fra den kunne gaa over til andre Skoler. Skolen maa saaledes, paa samme Tid, som den forfølger sit eiendommelige Formaal, ogsaa være forberedende for andre Skoler, som have den specielle Opgave at føre fremad til akademisk eller militær Uddannelse. I hvilket indbyrdes Forhold Skolen forfølger sin selvstændige og sin forberedende Opgave, derom kan man formentlig danne sig et Begreb ved en Opgave over Udmeldelserne og Udmeldelsesgrundene i Skoleaarene 1862—66, som findes i Skolens Program for 1867. Antallet af udmeldte Elever i disse tre Aar var 331, deraf vare 53 bestemte for Handel, 37 for Søvæsen og 13 for Haandværk, tilsammen 103, som skulde gaa over i en borgerlig Livsvirksomhed; 48 gik over i Christiania Kathedralskole og 65 i andre Skoler, altsaa tilsammen 113 Disciple, som Borgerskolen forberedte for andre Skoler; de øvrige Udmeldelser hidrørte af økonomiske Grunde, Bortreise, Sygelighed osv.

Skolen er ordnet gjennem 8 eller egentlig 9 opadstigende Klasser; den øverste, der kaldes 8de a. og b. er nemlig 2 successive Klasser. Undervisningsgjenstandene ere i det Væsentlige de samme, som læses i de almindelige Realskoler; men Skolens Opgave frembringer enkelte Ændringer i Maal og Methode. Tydsk og Engelsk drives med større Kraft og med specielt Hensyn til ialfald i nogen Grad at lære Eleverne at tale og skrive disse Sprog, medens i Fransk, der er et valgfrit Fag, Maalet er sat noget lavere. Mathematik træder noget tilbage, idet Undervisningen i praktisk Regning, specielt Handelsregning og Hovedregning, tillægges særdeles Vægt. De naturvidenskabelige Fag omfatte ikke blot en elementær Kundskab i Zoologi og Botanik, men ogsaa i Fysik og Kemi. Det sidste Fag, der læses i de to øverste Klasser, er, ligesom Bogholderi, der læres i øverste Klasse, særegent for denne Skole. Øvelse i Skrivning fortsættes gjennem hele Skolen og er ikke indskrænket til den latinske Skrift.

Skolepengene ere betydelig lavere end i andre Skoler. I første og anden Klasse er Betalingen 1 Spd. maanedlig, i tredie

og fjerde 2 Spd., i de øvrige 2 Spd. 60 Sk.*) De formindskes end yderligere gjennem den Moderation, som tilstaaes Forældre, idet der, naar flere Brødre samtidig besøge Skolen, kun for en betales fulde Skolepenge, men for den anden tre Fjerdedele, for den tredie Halvdelen og for den fjerde Intet. Antallet af Gratistpladse er sandsynligvis større end ved nogen anden Skole. De gaa i Almindelighed op til et Beløb af omtrent 1,100 Spd.**) I Skoleaaret

1862—63	tilstodes	28	hele og	20	halve Fripladse
1863—64	—	28	—	22	„ —
1864—65	—	26	—	26	„ —
1865—66	—	23	—	32	„ —
1866—67	—	23	—	30	„ —
1867—68	—	22	—	30	„ —
1868—69	—	25	—	28	„ —
1869—70	—	25	—	30	„ —
1870—71	—	28	—	28	„ —
1871—72	—	29	—	28	„ —

Til Friplads for en trængende Elev anvendes Renterne af et Legat paa omkring 700 Spd., der er stiftet af Skolens tidligere Pedel E. Andresen. Et lignende Legat, stiftet af afdøde Borgermester Fougstad, er endnu ikke traadt i Virksomhed***).

Det kan efter nærværende Komites Opfattelse ikke betvivles, at Borgerskolen ved sine lave Skolepenge og sit forholdsvis store Antal Gratistpladse har udbredt en høiere Oplysning blandt Klasser af Samfundet, som ellers vanskelig vilde være blevne delagtige deri. Den kan i denne Henseende betragtes som en halvt velgjørende Stiftelse, der er kommet mangen en af Byens økonomisk fortrykte Borgere og i Særdeleshed hjælpeløse Enker til Hjælp ved Børnenes Opdragelse for en høiere Livsstilling, end Almueskole-Undervisningen i Almindelighed baner Adgang til. Ogsaa som Led i Byens høiere Skolevæsen hævder den fremdeles en betydnings-

---

*) Om Skolepengenes senere Forhøielse for nogle Klasser se Afsnittet om »Skolepenge«. (Insp.)

**) Fripladsenes Beløb har i de senere Aar været imellem 1200 og 1300 Spd. (Insp.)

***) Se herom Afsnittet om «Legater».

fuld Plads, skjønt Forholdene have undergaaet en stor Forandring siden Skolens Stiftelse. De store private Skoler, som nu arbeide i en lignende Retning, have ikke hidtil gjort og ville heller ikke for Fremtiden gjøre Borgerskolen overflødig. Det høiere Skolevæsen befinder sig for Øieblikket i en Overgangstilstand, som gjør det vanskeligt at overskue Forholdene og deres Udvikling, men det kan vel efter den gjennem Loven opstillede Plan for den høiere Almendannelse forudsættes, at Byens private Skoler i Regelen ville gaa over til Middelskoler med Engelsk- og Latinlinie, i Forbindelse med Latingymnasier. Tvivlsomt vil det vistnok blive, om nogen af dem optager Realgymnasiet eller den praktiske Realklasse, som Loven tænker sig kan annekteres til Middelskolen.*) Men under enhver Omstændighed vil efter nærværende Komites Skjøn en Skole med Borgerskolens Plan tilfredsstille et virkeligt Behov. Thi Middelskolen, der er at betragte som en Forening af Latin- og Realskolen indtil Elevernes Femtenaars-Alder, vil for Fremtiden i begge dens Linier, baade Engelsk- og Latinlinien, blive anlagt som forberedende for en akademisk Dannelse. Dette maa have en væsentlig Indflydelse paa dens Opgave og Methode; det vil ikke kunne undgaaes, at flere Fag maa læres paa en anden Maade, end det praktiske Livs Tarv kræver. I de levende Sprog f. Ex. lægger Forretningsmanden Hovedvægten paa at kunne tale og skrive Sprogene, medens de som almindeligt Dannelsesmiddel og som forberedende for en høiere aandelig Udvikling nødvendig maa læres med et overveiende Hensyn til Indledelse i Litteraturen. Det vil vel heller ikke kunne undgaaes, at Mathematiken, naar den skal danne Grundlaget for et videregaaende Studium, maa drives paa en anden Maade, end Borgerskolens Opgave egentlig medfører, idet her den praktiske Regning træder i Forgrunden. Den foreløbig opgjorte Plan for Middelskolen giver ogsaa Anledning til at formode, at Tegning og Skrivning vil komme til at optage mindre Plads som Læregjenstande. De eiendommelige Fordele, som Byens nuværende Borgerskole frembyder, ville under saadanne Omstændigheder neppe tabe i Betydning. Dens praktiske, for det borgerlige Livs Behov beregnede Anlæg har hidtil

*) Saavel Latin- som Realgymnasier findes nu ved de omhandlede Skoler; derimod, saavidt vides, ikke ved nogen af dem praktisk Realklasse. (Insp.)

Situations-
plan

1/600

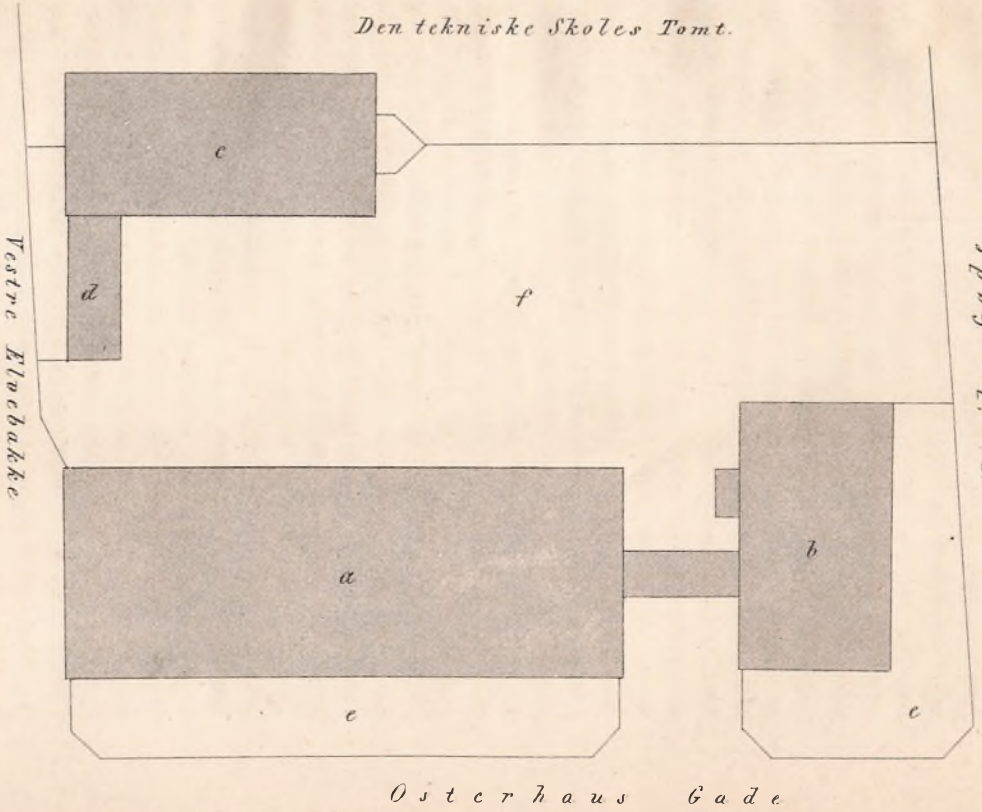

medført, at flere af Byens Forretningsmænd netop have søgt at faa Elever, som fuldstændig have gjennemgaaet denne Skole, i sin Tjeneste. De have efter hvad Komiteen har havt Anledning til at erfare, lagt særdeles Vægt paa den Øvelse og Sikkerhed i praktisk Regning, som Skolen fortrinsvis søger at bibringe sine Elever. Dette i Forbindelse med Sprogundervisningens praktiske Karakter og den Veiledning, som her ydes i et for Forretningslivet saa vigtigt Fag som Bogholderi, ville forhaabentlig ogsaa for Fremtiden under en dygtig og nidkjær Bestyrelse sikre Skolen den stærke Søgning, som nu synes at være den bedste Anbefaling. *)

Det Spørgsmaal, som nu foreligger til Behandling, er, om Skolens Lokale bør undergaa en Hovedreparation, eller om et nyt Lokale bør søges erhvervet. At dette Spørgsmaal indbringes for den samlede Kommunebestyrelse, er ikke blot i Overensstemmelse med tidligere Præcedenser, men en ligefrem Følge af den approberede Plans § 48, der, saaledes som den efter Formandskabs-Institutionens Oprettelse er forandret, bestemmer, at til Forhøielse i Lønninger og til Udredelse af andre Udgifter, som ikke ere en nødvendig Følge af Lovene, udfordres, at Samtykke gives paa samme Maade, som med Hensyn til Udgifter for Kommunen i Almindelighed er foreskrevet.

I hvilken Forfatning den nuværende Skolebygning for Tiden er, erfares af Arkitekt Nordans Erklæring, der gaar ud paa, at en Hovedreparation, der efter fremlagt Overslag vil koste 2,500 Spd., ikke kan udsættes længe, eftersom de fleste i Overslaget anførte Arbeider maa ansees at være af paatrængende Nødvendighed. Arkitekten tilføier, at en saadan Reparation ikke kan antages at ville give Bygningen nogen forøget Salgsværdi. Skolens Bestyrelse har, ligesom dens Inspektør og — efter speciel Foranledning — Lærerpersonalet, udtalt sig for, at der bygges et nyt og tidsmæssigt Lokale. De Mangler, der ere paapegede ved det nuværende Lokale, ere i det Væsentlige følgende: 1) Borgerskolens Skoleværelser staa ikke alene i Rumforhold, men ogsaa i andre Henseender tilbage for de i den senere Tid i Christiania

*) Fra August 1876 er Skolens Plan udvidet, saa at med Bibeholdelse af Skolens ovenomhandlede Maal Middelskolens Afgangsexamen for Engelsklinien kan holdes ved Borgerskolen. Se Afsnittet »Skolens Maal og Undervisningsplan«. (Insp.)

opførte Skolelokaler, ikke blot for de høiere Skoler, men ogsaa for Almueskolerne. I Inspektørens Skrivelse af 26de November 1869 er det udførligt paavist, at Skoleleværelserne, som de dengang vare, ikke tilfredsstillede Nutidens Fordringer i sanitær Henseende, idet de gjennemsnitlig kun afgav 167 Kubikfod pr. Elev, medens det Normale i Almueskolerne er 200 Kubikfod. I denne Henseende er en stor Forandring til det Bedre opnaaet derved, at Inspektørens Bekvemmelighed er taget i Brug for Skolens Behov. Imidlertid ere ikke alle Mangler derved hævede. I den af Lærerne afgivne Erklæring fremhæves det som Ankeposter, at der er for lavt under Taget, — at der i nogle af Værelserne ikke kan tilveiebringes tilstrækkelig Ventilation, — at et Par af dem ligge indenfor andre og ere for mørke, samt at et af Klasseværelserne er for lidet og mindre sundt, idet omtrent 30 Gutter sidde lige op mod Vinduerne paa den ene og Kakkelovnen paa den anden Side. Det maa derhos bemærkes, at Inspektøren, efter hvad Komiteen har erfaret, frygter for, at man allerede i næste Skoleaar vil komme i Forlegenhed med at skaffe tilveie et nyt Skoleværelse, da rimeligvis næstøverste Klasse vil blive Dobbeltklasse. 2) Gaardsrummet er for lidet i Forhold til Elevantallet. Det udgjør ikke mere end 1270 Kvadratalen, medens man ved de nye Almueskoler har forlangt 5 Kvadratalen for hvert Barn, som er ude paa samme Tid. At Lege- og Tumlepladsen er saa indskrænket, er en meget væsentlig Mangel, idet navnlig de yngre Elever i Friminutterne tvinges til at staa stille paa Aarstider, da Bevægelse er nødvendig for at holde sig varm. 3) Skolen ligger ved en meget befærdet Gade, saa at det i Sommertiden er umuligt at have Vinduerne oppe i Undervisningstimerne.

Nærværende Komite maa være enig i Ønskeligheden af, at der tilveiebringes et hensigtsmæssigere Lokale for Borgerskolen end den nuværende Skolebygning, der sikkerlig var særdeles tilfredsstillende, da den for 47 Aar siden blev opført, men som nu ikke fyldestgjør Tidens Fordringer, navnlig ligeoverfor et Elevantal, der langt overstiger, hvad man dengang kan have tænkt sig. Det vilde efter Komiteens Opfattelse være noget betænkeligt, om den eneste Skole for høiere Dannelse, der kan siges at have

en kommunal Karakter, skulde udmærke sig ved at være slettest udstyret med Hensyn til Lokale.

Da der under Forholdenes Beskaffenhed ikke kan blive Tale om nogen anden Udvei end Opførelsen af en ny Bygning, bliver det næste Spørgsmaal, hvor Tomten skal søges, — et Spørgsmaal, der er af særdeles Betydning for en Skole, der skal have sin Søgning fra hele Byen. Skolens Bestyrelse har, for i denne Henseende at kunne bygge paa et nogenlunde sikkert Grundlag, ladet undersøge, fra hvilke Strøg af Byen Skolen rekruteres. Resultatet af denne Undersøgelse, der indeholdes i den blandt Sagens Bilag følgende Forestilling fra Inspektøren af 17de Februar f. A., har fjernet de Betænkeligheder, som oprindelig fremstillede sig mod Valget af Strøget omkring Nytorvet, der synes at være det mest centrale i Byen. Den foreliggende Indstilling fra Bestyrelsen gaar ud paa Indkjøbet af en Tomt, der begrændses af Nytorvet, Møllergaden og Vaskeribakken, bestaaende af Matr.-No. 11 Youngsgaden og 18 og 20 Møllergaden, tilsammen 6,550 Kvadratalen, hvoraf 1,264 Kadratalen bebygget Grund, — hvilken Tomt antages at kunne erholdes for en Kjøbesum af høist 13,000 Spd.*) Nærværende Komite har tre Indvendinger mod Valget af denne Tomt. For det Første er den i sig selv meget dyr, dernæst vil dens Beskaffenhed sandsynligvis fordyre Byggearbeidet, og endelig har man ingen Sikkerhed for, at man ikke her, selv om Bygningen lægges ud mod Vaskeribakken, i Tidens Løb vil blive generet af Færdselen, ligesom ved den nuværende Bygning. Komiteens Opmærksomhed har været henvendt paa tvende andre Tomter, som synes at burde have Fortrinet, væsentlig fordi de vare at erholde til meget billigere Pris, men ogsaa fordi de i andre Henseender efter Komiteens Mening vare at foretrække for den foreslaaede. Disse Tomter, der tilhøre Grosserer N. Young, ere beliggende paa

---

*) Foruden denne Tomt var for Bestyrelsen foreslaaet flere andre Tomter (Assessor Peckels Have, Apotheker Møllers Have o. fl.), ligesom Bestyrelsen havde henvendt sig til Formandskabet med Forespørgsel, om ikke nogen af de Kommunen tilhørende Tomter kunde overlades Borgerskolen til et nyt Lokale. — Kommunerepræsentationen erklærede ikke at have nogen dertil skikket Tomt, og angaaende «Sorgenfri», som Bestyrelsen bragte i Forslag, at den var bestemt til en anden Kommunebygning.

(Insp.)

Vestsiden af Maribogaden, hver paa sin Side af Osterhausgaden. For den ene, der antages at udgjøre 9,000 Kvadrataten, forlanges en Pris af 90 Skill. pr. Kvadratalen; den anden, der opgives til omtrent 8,800 Kvadratalen, er at faa for 100 Skill. pr. Kvadratalen, i begge Tilfælde saaledes, at Kjøbesummen afbetales i tyveaarige Terminer. Komiteen har drøftet dette Spørgsmaal sammen med Borgerskolens Bestyrelse, og man er paa begge Sider kommen til det Resultat, at disse Tomter ere at foretrække for den oprindelig foreslaaede, og at af disse den paa Nordsiden af Osterhausgaden beliggende, der er at erholde for 100 Skill. pr. Kvadratalen, er den ønskeligste for Skolen. Den Indvending, at man ved at lægge Skolen paa dette Sted fjerner den endnu mere fra dens nuværende, for Søgningen ganske heldige Beliggenhed, har hverken Bestyrelsen eller Komiteen kunnet tillæge nogen afgjørende Vægt ligeoverfor de iøinefaldende Fortrin, der anbefale denne Tomt, navnlig den langt billigere Pris. Det kan ogsaa forudsættes, at den Afgang af Elever, som muligens i det første Øieblik vil blive en Følge af Skolens Flytning, inden kort Tid vil blive erstattet og maaske mere end erstattet ved Tilgang fra de Bydele, for hvilke det vil være et stort Gode at faa en kortere Skolevei. Man feiler vist heller ikke ved paa denne Kant at forudsætte en stigende Bebyggelse. Der har forresten ogsaa været Tale om at vælge en lidt nærmere liggende Tomt, nemlig den paa Nordsiden af Vadskeanstalten, der omgives af Torvegaden, Bernt Ankers Gade og Maribogaden. Men man har, efter at have konfereret med en Arkitekt, opgivet denne Tomt, fordi den ikke havde den ønskelige Dybde. Overhovedet bør der, navnlig efter den Erfaring, man har fra det nuværende Lokale, ved dette Foretagende ikke være Spørgsmaal om det Mindste, man under de nuværende Forholde kan lade sig nøie med, men man bør, saavidt andre Hensyn tillade det, tage Hensyn til en kommende Tids Behov. Det er i Kraft af denne Betragtning, at Komiteen er enig med Borgerskolens Bestyrelse i, at der bør søges Bemyndigelse af Kommunebetsyrelsen til af den her paapegede Tomt at erhverve 6 à 7000 Kvadratalen til Skolen.

Endnu staar tilbage Spørgsmaalet om Tilveiebringelsen af de fornødne Midler til et nyt Lokale. Dersom den nu af Komiteen i Forening med Skolens Bestyrelse foreslaaede Tomt vælges, vil

dette Spørgsmaal frembyde mindre Vanskelighed, end tidligere. Bekostningerne ved Tomtens Erhvervelse ville nemlig reduceres fra høist 13,000 til høist 5,833 Spd. Skolens kontante Beholdning udgjorde efter sidste Regnskab (for 1870—71) 3,144 Spd. 19 Skill., og af de udestaaende Restancer antages saameget at ville indkomme, at den disponible Formue kan ansættes til mindst 3,500 Spd. Hovedspørgsmaalet er, hvad der vil indvindes ved Salg af den nuværende Skolebygning med Tomt. Skolens Bestyrelse er i sin Forestilling af 3die Oktober sidstleden gaaet ud fra, at det nuværende Lokale vil kunne udbringes til 25 à 30,000 Spd. Komiteen maa, naar Bygningens fra et Forretningssynspunkt særdeles gode Beliggenhed tages i tilbørlig Betragtning, ganske slutte sig til denne Antagelse. Komiteen vilde have anseet det særdeles ønskeligt, om et sikrere Grundlag for Behandlingen af denne Side af Sagen havde kunnet tilveiebringes. Spørgsmaalet om, hvad der i denne Retning kunde foretages, har været Gjenstand for gjentagne Forhandlinger med Skolens Bestyrelse; men man er fra begge Sider bleven enig om, at noget effektivt Skridt i denne Henseende vanskeligt kunde gjøres, saalænge der ikke fra kompetent Autoritet forelaa nogen Bemyndigelse til Bygningens Afhændelse. Komiteen er dog med Bestyrelsen kommen til det Resultat, at en saadan Bemyndigelse bør betinges af, at Salgssummen bliver mindst 25,000 Spd. Gaar man ud fra, hvad Komiteen finder sandsynligt, at den i Virkeligheden vil blive større, kan man med Rimelighed vente, at Skolens Midler ville blive nogenlunde tilstrækkelige til at dække Bekostningerne ved det nye Byggeforetagende, for hvilket i Sagens nuværende Stilling ingen Beregning kan opstilles. Dette synes saameget sikrere at kunne forudsættes, som Skolens Bestyrelse selv er gaaet ud fra, at Skolen i Nødstilfælde vil kunne bære et Laan af indtil 5,000 Spd.

Under disse Omstændigheder antages der ikke at ville blive Spørgsmaal om noget Tilskud fra Kommunens Side. Det er imidlertid en ligefrem Følge af hvad Komiteen har tilladt sig at anføre om Skolens Forhold til og Betydning for Kommunen, at den ikke med denne Bemærkning paa Forhaand vil have afvist enhver Tanke om Understøttelse fra Kommunens Side, om en saadan mod Formodning skulde vise sig nødvendig for at tilveiebringe et tidsmæssigt Skolelokale. Navnlig vilde Komiteen finde

det beklageligt, om der skulde reises Spørgsmaal om en Forhøielse af Skolepengene udenfor den af Skolebestyrelsen selv som mulig paapegede, nemlig at anden Klasses Elever kunde komme til at betale 1½ istedetfor 1 Spd. maanedlig.

Det er en Selvfølge, at Tegningerne til den nye Skolebygning blive at approbere af Kommunebestyrelsen. Komiteen antager, at denne Approbation, saafremt der ikke er Spørgsmaal om Bevilgning af Tilskud af Bykassen, vil kunne meddeles af Formandskabet. Derved vil — i Tilfælde — en med Hensyn til Afhændelse af den gamle Bygning ønskelig Paaskyndelse af Forhandlingerne kunne opnaaes.

Komiteen giver sig saaledes den Ære at foreslaa for Formandskabet at indgaa til Repræsentantskabet med følgende Indstilling, der, som vedlagte Udskrift viser, ogsaa er at betragte som Skolebestyrelsens Forslag:

Repræsentantskabet samtykker for sit Vedkommende i, at Borgerskolens Bestyrelse i Forbindelse med nogle af Magistraten og Formandskabet opnævnte Mænd:

1) indkjøber 6—7000 Kvadratalen af den paa Nordsiden af Osterhausgaden og Vestsiden af Maribogaden beliggende, Grosserer N. Young tilhørende Hjørnetomt til en Pris af 100 Skill. pr. Kvadratalen for derpaa at opføre et nyt Lokale for Borgerskolen efter Tegninger, der blive at approbere af Kommunebestyrelsen, samt,
2) ved Auktion eller paa anden Maade afhænder Borgerskolens nuværende Tomt og Bygning til en Pris af mindst 25,000 Spd.

Christiania den 25de Januar 1872.

M. Birkeland. Binneballe. H. Chr. Hassel.

Indstillingen bifaldtes, hvorpaa 7,556 □ Alen af den foreslaaede Tomt indkjøbtes overenstemmende med Komiteens Forslag, medens samtidig den anden Halvdel af Kvartalet indkjøbtes af Kommunen til Tomt for den tekniske Skole. Skolens forrige Lokale solgtes ved offentlig Auktion d. 2den April 1872 for 37,000 Spd. Bestyrelsen overdrog derpaa til Hr. Arkitekt Nordan at

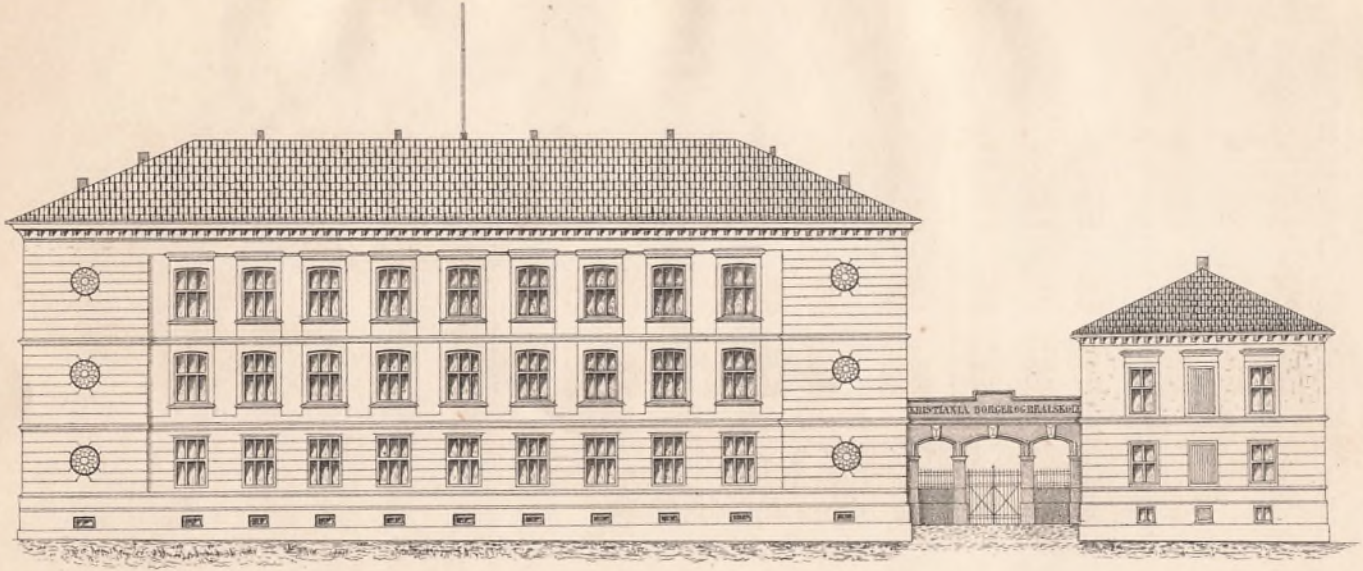
CHRISTIANIA BORGER-OG REALSKOLE

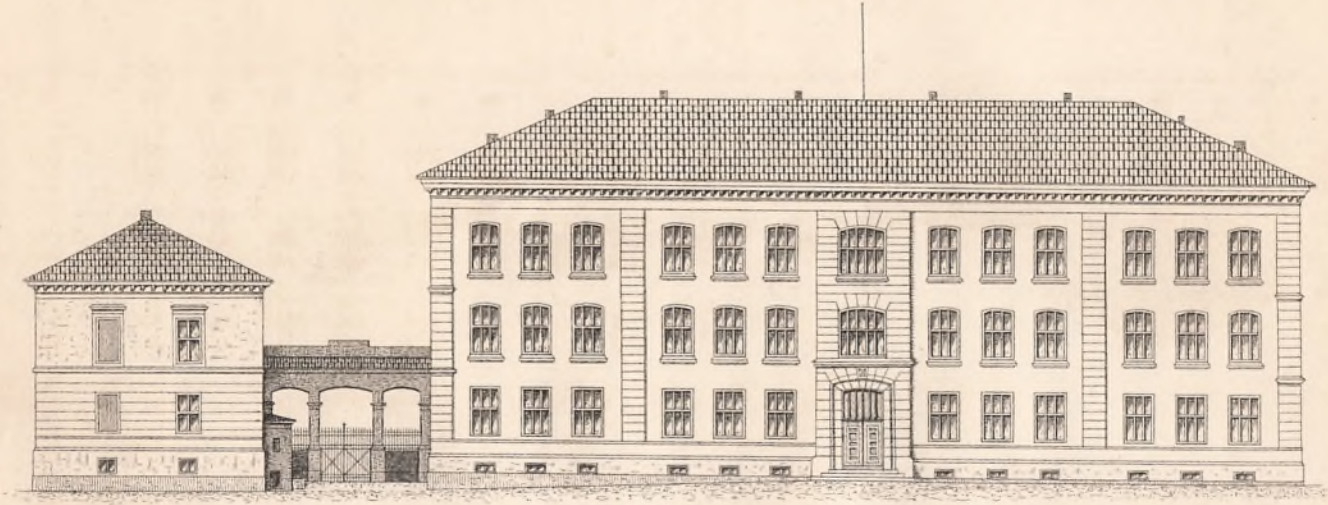

udarbeide Tegninger overensstemmende med et af D'Hrr. Professor R. Tønder Nissen, Almueskoleinspektør J. Jespersen, Murmester Binneballe og Inspektør E. Corneliussen udarbeidet Program. Tegningerne med derhen hørende Overslag, ifølge hvilket Bygningernes Opførelse var beregnet at ville koste 36,500 Spd., bifaldtes af Bestyrelsen og approberedes af Christiania Magistrat og Formandskab under 15de Mai 1872. Som Medlem af den af Bestyrelsen valgte Bygningskomite, bestaaende af D'Hrr. Murmester Binneballe, Bankchef B. Dybvad og Inspektør E. Corneliussen, paatog den Første sig efter Bestyrelsens Anmodning at føre det nærmere Tilsyn med Bygningernes Opførelse, der overdroges Hr. Arkitekt Nordan. Selve Skolebygningen paabegyndtes i Juni 1872, medens de øvrige Lokaler først opførtes i 1873, og samtlige Bygninger var færdige i Marts 1874. Den tekniske Skoles Bestyrelse indgik, efter Forslag af Borgerskolens Bestyrelse og med Approbation af Formandskabet, paa at lade opføre fælles Gymnastiklokale for disse to Skoler, at overlade Halvdelen af den hertil fornødne Tomt og enten at deltage i Lokalets Kostende eller i sin Tid at svare en passende Leie for dets Benyttelse.

Bygningerne er følgende:

1) En treetages Skolebygning 70 Alen lang, 25 1/4 Alen dyb og 22 1/4 Alen høi. Hver Etage deles efter Længden ved en 3 1/4 Alen bred Korridor; fra denne fører til begge Sider Døre ind til Klasseværelserne, hvoraf tre vender til Gaden, og fire til Gaardspladsen, undtagen i første Etage, hvor to af de til Gaardspladsen vendende Værelser er afdelte og benyttes til Kontorer, Samlingsværelse for Lærerne og Opbevaringssted for Karter og andre Skolerekvisiter. Bygningen har to Indgange, en fra den mellem samme og Inspektørboligen opførte Forbindelsesarkade og en af 4 1/4 Alens Bredde midt paa Bygningen fra Gaardspladsen; i anden og tredie Etage er et til denne sidste Indgang svarende Lysrum for Korridoren. I hver Ende af Bygningen optages et 3 1/2 Alen bredt Rum til Gaden af Trappeopgange. I Kjælderetagen — 4 1/4 Alen høi — findes foruden de nødvendige Kjælderrum ogsaa Bryggerhus og under Kontorerne to til samme svarende Værelser, der anvendes til Undervisningen i Fysik og Kemi.

Klasserne til Gaden er 16 Alen lange, 9 Alen 4 Tommer dybe, 6 Alen høie, med et Kubikindhold af 7040 Fod, og de til

Gaarden 14 Alen 18 Tommer lange, 9 Alen 4 Tommer dybe og 6 Alen høie med et Kubikindhold af 6480 Fod. Med et Antal af 30 Elever i hver Klasse vil der altsaa i de første blive omtrent 235 ⧉ Fod og i de sidste 216 ⧉ Fod for hver Elev.

2) En toetages Inspektør- og Pedelbolig, $32^3/_4$ Al. lang, $18^1/_2$ Al. dyb, $12^1/_2$ Al. høi. I hver Etage findes 6 Værelser, Kjøkken og Spisekammer og i 2den Etage, der beboes af Inspektøren, tillige Pigekammer*).

3) En enetages Gymnastikbygning, der tillige benyttes til Festivitetslokale, 38 Al. lang, $16^1/_2$ Al. dyb og 10 Al. høi. I den ene Ende er et Galleri og nedenunder paa hver Side af Indgangen et mindre Værelse.

4) En enetages Privetbygning, der støder op til Gymnastiklokalet, $17^2/_3$ Al. lang, $6^1/_4$ Al. dyb og $5^1/_4$ Al. høi med 13 Priveter.

5) Skolebygningen og Inspektørboligen er forbundne med en Arkade, $13^1/_2$ Al. lang, $5^1/_3$ Al. dyb og $9^1/_4$ Alen høi; fra denne er Hovedindgang til begge Bygninger.

De under No. 1 og 2 anførte Bygninger er rykkede 12 Alen ind fra Gadelinien i Osterhausgaden, og dette Areal er beplantet med Træer og Buskvækster, hvilket ogsaa er Tilfældet med en Del af Tomten til Maribogaden foran Inspektørboligen.

Af vedheftede 5 Plancher udviser Grundplanen Bygningernes Beliggenhed til hverandre indbyrdes, af Façadetegningerne fremstiller den første Façaden til Gaden, den anden til Gaardspladsen.

Ifølge Regnskabet af 29de December 1874 og Juli 1876 koster Bygningernes Opførelse	Spd.	42,654.	$101^1/_2$
hvortil endvidere kommer en Del Honorarer og senere nødvendige Udbedringer ved Lokalerne	—	1,098.	12
lægges hertil Tomtens Kostende . . .	—	6,296.	80
bliver det samlede Beløb	Spd.	50,049.	$73^1/_2$
Det gamle Lokale solgtes for	Spd.	37,000	

*) I underste Etage bortleies flere Værelser.

1st. Etage

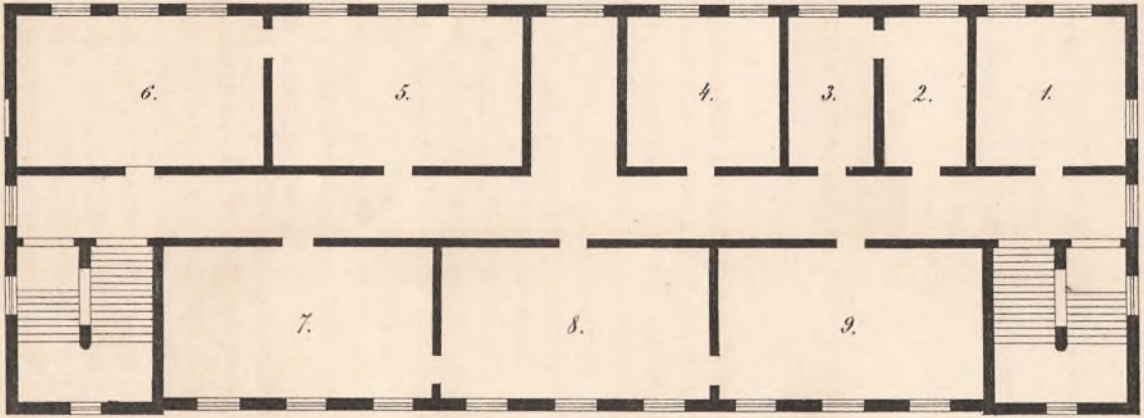

1_2 Kontorer.
3 For Skolens Samlinger.
4 For Lærerne.
5_9 Klasseværelser.

0 5 10 15 30 Al.

2d. og 3d. Etage.

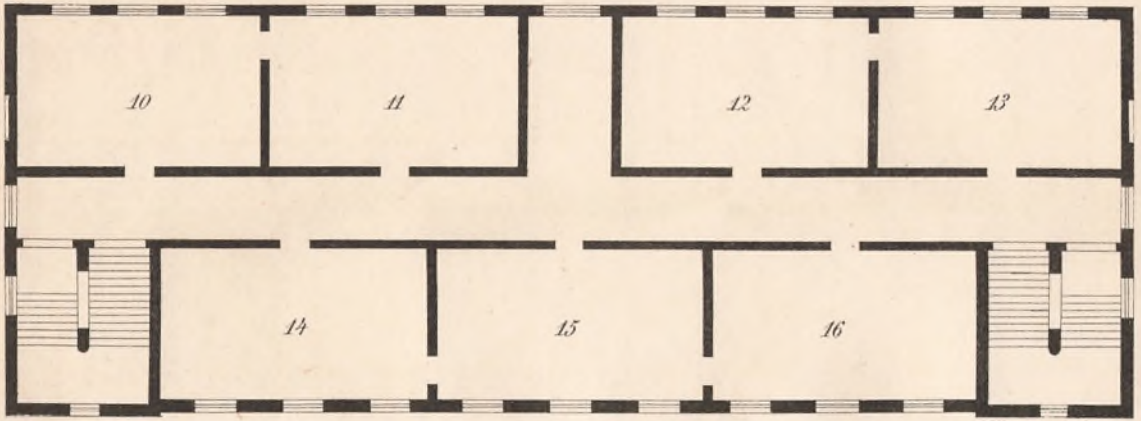

10–16 Klasseværelser.

0 5 10 15 30 Al.

Transport	Spd. 37,000	Spd. 50,049.	73½
og af den tekniske Skoles Bestyrelse er foreløbig indbetalt for Andel i Gymnastiklokalet	— 1,000		
		— 38,000.	„
Borgerskolen har altsaa ved de nye Lokalers Opførelse paadraget sig en Gjæld af omtrent		Spd. 12,000.	„

Ifølge Brandtakst af 1ste April 1874 er Bygningerne saaledes assurerede:

Skolebygningen for	Spd.	35,300
Inspektørboligen	—	10,500
Gymnastiklokalet	—	5,500
Forbindelsesarkaden	—	700
Privetbygningen	—	800
Tilsammen	Spd.	52,800

Skolens Bestyrelse,

der ifølge § 5 af Skolens Plan af 18de December 1827 skal være den residerende Kapellan (af Vor Frelsers Menighed*), en af Byens Formænd og tre af Byens øvrige Borgere eller Huseiere, bestod i 1867, siden hvilket Aar intet Program for Skolen er udgivet af:

Resid. Kapel. J. Tandberg (Bestyrelsens Formand),
Profes. theol. R. Tønder Nissen,
Bankchef B. Dybwad,
Høiesteretsassessor Fr. Hallager og
Grosserer K. Graah (Formandskabsmedlem).

*) I Planen staar kun »Den residerende Kapellan«, men Christiania udgjorde i 1827 kun et Sognekald, nemlig »Vor Frelsers Menighed«

Af disse er senere udtraadte:

J. Tandberg fra April 1873 som udnævnt til Stiftsprovst i Christiania,

R. Tønder Nissen fra Januar 1875 som udnævnt til Statsraad,

K. Graah fra Januar 1869 som udtraadt af Formandskabet, og

Høiesteretsassessor Fr. Hallager, der afgik ved Døden i November 1876.

Sam valgte af Formandskabet har efter Graahs Fratrædelse Følgende været Medlemmer af Skolens Bestyrelse:

Rigsarkivar M. Birkeland fra Januar 1869 til Januar 1873,

Professor H. Christie fra Januar 1873; afgik ved Døden i Mai s. A.,

Professor C. M. Guldberg fra Mai 1873 til Januar 1875,

Professor Dr. O. J. Broch fra Januar 1875 til Januar 1877.

Til resid. Kapellan i Vor Frelsers Menighed udnævntes G. Hansen istedetfor J. Tandberg, og efter Forslag af Bestyrelsen indtraadte Professor O. Rygh istedetfor Statsraad R. Tønder Nissen, og valgtes af Formandskabet Kjøbmand R. Andvord istedetfor Dr. O. J. Broch til Medlemmer af Bestyrelsen.

Bestyrelsens nuværende Medlemmer er saaledes:

G. Hansen, Resid. Kapellan til Vor Frelsers Menighed, (Bestyrelsens Formand), fra April 1873.

Bankchef B. Dybwad, fra October 1863.

Professor O. Rygh, fra Januar 1875.

Kjøbmand R. Andvord, fra Januar 1877.

Skolens Bestyrelse har under 19de April d. A. indgaaet med Forestilling til Christiania Magistrat og Formandskab om, at Planens § 5 forandres saaledes:

„Under Stiftsdirektionens Overbestyrelse skal det nærmere Tilsyn med Skolen føres af en Skolebestyrelse, hvis Medlemmer er: en af Christiania Præster, der udnævnes af Biskoppen, det af Magistratens Medlemmer, under hvem Skolevæsenet henhører, en af Byens Formænd og to af Byens Borgere, hvilke udnævnes af Formandskabet efter Forslag af Bestyrelsen".

Skolens Lærere.

a. Af de ved Skolen i 1857 omsatte Lærere er følgende senere fratraadte:

Lindegaard, N., Amanuensis ved Universitetet, Lærer siden October 1858 i Kemi, fratraadte fra August 1867, da han var bleven ansat som Apotheker i Christiania. (Ved hans Fratrædelse henlagdes Kemiundervisningen til Læreren i Mathematik og Fysik).

Pauls, H., Timelærer og Assistent siden Januar 1864 i Gymnastik, fratraadte i 1868, da han var bleven ansat som Undertoldbetjent i Trondhjem.

Berge, O., Cand. theol., Lærer siden August 1865 i Norsk og Religion, fratraadte i November 1868, da han var bleven ansat som Bestyrer af Christiania Waisenhus.

Hoff, E., Seminarist og Organist, Lærer i 1ste Klasse siden August 1862, opsagde sin Post fra 15de August 1869.

Bierkrem, H., Cand. theol., Lærer siden October 1853 i Religion, Historie, Geografi og Norsk. Efter Indstilling af Bestyrelsen og med Formandskabets Approbation tilstodes der ham paa Grund af Sygelighed, der fra August 1870 havde hindret ham i at informere, af Skolekassen foruden hans Gage 12 Spd. maanedlig fra Oktober s. A., mod at han selv lønnede sin Vikar. (Vikariatet overtoges af Student A. M. Corneliussen). Da Birkrems Helbredstilstand imidlertid ikke forbedredes, fratraadte han Skolen fra August 1871 og indstilledes af Bestyrelsen til en aarlig Pension af 150 Spd., men tilstodes af Kommunerepræsentationen 200 Spd. af Skolekassen. Han afgik ved Døden i August 1872.

Sørensen, H. L., Realkandidat, Lærer siden Januar 1867 i Arithmetik, Geometri og Fysik, fra August 1867 tillige i Kemi, fratraadte August 1871, da han var bleven ansat som Timelærer ved Christiania Kathedralskole.

Müller, C., Studios. med., Lærer siden August 1865 i Norsk, opsagde sin Post fra August 1871 for at vinde Tid til Tilendebringelse af sine Studier.

Storm, G., Stud. phil. (senere Cand. mag. og Dr. philos.), Lærer siden Januar 1866 i Historie og Geografi, tilstodes Permission fra Januar til August 1868, men opsagde senere fra sidstanførte Tid sin Post for at foretage en Reise til Udlandet.

Haslund, M., Cand. juris, Lærer siden Januar 1846 i Geografi, Regning, Norsk og Skrivning, afgik efter længere Tids Sygelighed (under hvilken Studios. phil. H. Lyche overtog hans Post) ved Døden i Oktober 1871.

Barlag, J. H., Lærer siden August 1854 i Skrivning, afgik ved Døden i Mai 1872, og vikarierede i hans Post indtil Skoleaarets Slutning Student O. Salvesen.

Holt, C., Almueskolelærer, Lærer siden August 1861 i Regning og Bogholderi i de øverste Klasser, fratraadte fra August 1872 som udnævnt til Overlærer ved Pipervigens Almueskole i Christiania. (Ved Holts Fratrædelse forenedes denne Post med Regnetimerne i lavere Klasser).

Petersen, J., Hovedarsenalsregnskabsfører, Lærer siden Marts 1840 i Gymnastik, opsagde paa Grund af sin Alder og svækkede Helbred sin Post fra August 1874.

Corneliussen, A. K., Cand. philos., Lærer siden August 1865 i Norsk og Fransk, opsagde sin Post fra August 1875.

Siebke, H., Cand. med. og Konservator ved Universitetet, der havde været Lærer ved Skolen siden Mai 1848 i Zoologi og Botanik, afgik ved Døden den 9de Mai 1876.

Arnesen, D., Tegnelærer, Lærer siden August 1859. Før Skolens Flytning til det nærværende Lokale havde Parallelklasserne med Undtagelse af 4de Klasserne fælles Undervisningstimer i Tegning. (Fra Midten af Marts antoges efter Forslag af Hr. Arnesen Maler og Tegnelærer Haslund som hans Assistent i Parallelklasserne). Arnesen opsagde og fratraadte sin Post fra August 1876.

Enger, R., Seminarist, Lærer siden August 1862 i Religion og Regning. Paa Grund af Sygelighed erholdt han af Bestyrelsen Tilladelse til fra August 1875 og indtil videre at benytte Stud. theol. Børke som Vikar, men frasagde paa Grund af vedvarende Sygdom sin Post fra Novbr. 1876. Bestyrelsen har indstillet ham til en aarlig Pension af 200 Spd. paa Grund af hans lange og nidkjære Virksomhed som Lærer ved Skolen.

b. Siden Aaret 1867 har Følgende været ansatte som Lærere, men er senere fratraadte:

Berner, F. M., Cand. theol., fra Januar 1868 Lærer i Religion og Norsk, hvilken Post han paa Grund af Sygelighed nødsagedes til at opsige fra Februar 1871. (Hans Post blev midlertidig indtil Skoleaarets Slutning delt og overdroges til Studios. theol. Siqueland og Andersen).

Kyhn, Th. Cand. theol., Lærer i Religion og Norsk fra August 1871, forblev i denne Post kun til April 1872, da han udnævntes til Sognepræst i Vardø.

Haakensen, H. J., Studios. theol., konstitueredes af Bestyrelsen fra Januar 1871 som Lærer i Regning i 3die Klasserne. Han opsagde denne Post fra Januar 1873 for at tilendebringe sine Embedsstudier.

Stub, K., Realkandidat, konstitueredes af Bestyrelsen fra August 1871 som Lærer i Mathematik, Fysik og Kemi og ansattes i anførte Fag som fast Lærer fra August 1871. Han fratraadte Skolen Januar 1873 som udnævnt til Adjunkt ved Drammens Latinskole.

Møller, C. L., Cand. theol., ansattes fra 1ste April 1872 som Lærer i Religion og Norsk, men tiltraadte med Bestyrelsens Samtykke sin Post først fra Skoleaarets Begyndelse i August s. A. (I Mellemtiden vikarierede Cand. theol. Schaaning). Møller fratraadte i August 1874 som udnævnt til Stiftskapellan i Tromsø Stift.

Johannesen, O., Realstuderende, Lærer fra Januar 1873 i Regning i 3die Klasserne, opsagde sin Post fra August 1874, da han havde erholdt Ansættelse ved Aars og Voss's Skole.

Nielsen, Hj., Premierløitnant, Lærer i Skrivning fra Januar 1874, fratraadte denne Post allerede fra August samme Aar, da han havde erholdt Ansættelse som Tegnelærer ved Gjertsens Skole.

Bredal, P. G., Skrivelærer, konstitueredes af Bestyrelsen fra August 1872 som Skrivelærer i de lavere Klasser; men, da hans Undervisningsmethode (Taktmethoden) ikke lod sig anvende i disse Klasser, fratraadte han sin Post i October 1874. (Som Skrivelærer vikarierede indtil Skoleaarets Slutning Student O. Salvesen).

Lyche, Hj., Studios. philol., Lærer fra August 1868 i Historie og Geografi. Efter Haslunds Død overtog han i omtrent et halvt Aar dennes Post, (medens Cand. mag. Winther vikarierede for Lyche). Af Bestyrelsen tilstodes Lyche Permission fra Januar 1873 til August 1874 for ved et Ophold i England og Frankrig at uddanne sig i disse Landes Sprog. (Under hans Fravær vikarierede for ham Cand. theol. D. Schnitler, der tidligere havde været Lærer ved Skolen). Efter Lyches Hjemkomst i August 1874 forlængedes hans Permission til Aarets Udgang, medens han dog i denne Tid overtog 3 Timers ugentlig Undervisning i Fransk i øverste Klasse. Lyche fratraadte fra August 1875, da han var bleven ansat som Lærer ved Aars & Voss's Skole.

Enger, Chr., Seminarist, fra August 1871 Lærer i Geografi og Norsk i Andenklasserne, erholdt Bestyrelsens Samtykke til at benytte Studios. theol. K. Magelssen som Vikar fra 15de April 1875 indtil Skoleaarets Slutning, fra hvilken Tid han opsagde sin Post, da han skulde overtage Bestyrelsen af en Landeiendom.

Henriksen, S., Realkandidat, fra Januar 1873 Lærer i Mathematik, Fysik og Kemi. Da denne hans Post paa Grund af Timeantallet ikke kunde forenes med hans Stilling som Amanuensis ved Universitetet, nødsagedes han til at opsige samme fra August 1875.

Magelssen, N., Studios. theol., konstitueredes fra August 1874 af Bestyrelsen som Timelærer i Religion og Norsk i Anden- og Tredieklasserne. Efter nogen Tid med Bestyrelsens Samtykke at have benyttet Stud. theol. K. Magelssen som Vikar, fratraadte han fra August 1876 for at tilendebringe sit Embedsstudium.

Schneider, J., Realstuderende, der i længere Tid havde vikarieret under Konservator Siebkes Sygdom og efter dennes Død konstitueredes indtil Skoleaarets Slutning, ansattes som fast Lærer fra August 1875, men fratraadte fra Februar 1877, da han var bleven ansat som Konservator ved Tromsø Musæum.

UnderLæreres Sygdom har tildels Andre end de ovenfor Nævnte været benyttede som Vikarer; da det imidlertid kun har været for kortere Tid. anføres de ikke.

Ved Kand. Haslunds Død og Kand. Birkrems Fratrædelse blev flere af Lærerposterne ordnede paa en bedre Maade end tidligere, ligesom ogsaa ved senere indtrædende Vakancer mindre Forandringer til dettes Øiemeds Opnaaelse er foretagne.

Skolens nuværende Lærere.

Corneliussen, E., Cand. theol., Lærer siden 1849, Inspektør og Førstelærer siden Marts 1861, underviser 16 Timer ugentlig, tidligere kun i Religion og Tydsk, men overtog fra August 1876 Mathematik istedetfor Religion i 6te Klasserne. Religion i 7a, 7b, 8a og 9de Kl. 8 Timer, Mathematik i 6a, 6b. 4 Timer og Tydsk i 4a, 4b. 4 Timer.

Pedersen, M., Seminarist, Lærer siden Januar 1860 i Skrivning og Regning; overtog fra August 1871 ved Holts Fratrædelse Regne- og Bogholderitimerne i de øverste Klasser istedetfor endel Timer i de lavere Klasser og underviser nu 35 Timer: Regning i 5te til 9de Kl. 24 Timer, Bogholderi i 9de Kl. 2 Timer og Skrivning i 6te til 9de Kl. 9 Timer.

Conradi, J. G., Sanginstruktør, Lærer siden August 1860 i Sang: 6 Timer i 2den—8de Kl. (Parallelklasserne har fælles Sangundervisning).

Messell, A. D, Sproglærer, Lærer siden April 1861, 36 Timer: Engelsk i 6te til 9de Kl. 30 Timer, Fransk i 8a og 7a. 6 Timer.

Grüner, H. C., Kaptein, Lærer siden Januar 1865, 15 Timer: Tydsk i 8de og 9de Kl. 12 Timer, Fransk i 9de Kl. 3 Timer.

Sundt, M., Cand. mag., Lærer siden April 1866, 33 Timer: Historie i 6te til 9de Kl. 19 Timer, Geografi i de samme Klasser 14 Timer.

Iversen, J. H., Cand. philos. og Sproglærer, Lærer siden April 1866, 28 Timer: Tydsk i 5te, 6te og 7de Kl.

Han tilstodes af Skolens Bestyrelse Permission fra September 1874 til Skoleaarets Slutning for ved et Ophold i

England og Tydskland at uddanne sig i disse Landes Sprog. I denne Tid vikarierede Studios. philol. H. Storm for ham.

Olsen, P. N. J., Klasselærer i 1ste Kl. siden August 1869, 24 Timer.

Corneliussen, A. M., Studios. theol., Lærer siden Januar 1871, 16 Timer: Religion i 8b, 6a, 6b. 6 Timer og Regning i 3a og 3b. 10 Timer.

Christensen, C., Cand. mag., Lærer siden August 1873, 31 Timer: Norsk i 6te til 9de Kl. 25 Timer og Fransk i 7b og 8b. 6 Timer.

Thorstensen, K. J., Gymnastiklærer siden August 1874, 11 Timer i 3die til 9de Kl.

Warholm, H. A. L., Studios. theol., Lærer siden 1ste Septbr. 1874, 16 Timer: Skrivning i 2den, 3die og 4de Kl.

Sommerfelt, Kr., Cand. theol., Lærer siden August 1875, 30 Timer: Historie og Geografi i 3die, 4de og 5te Kl.

Kristensen, K., Studios. theol., Lærer siden August 1875, 24 Timer i 2den Kl.: Norsk 18 Timer, Geografi 6 Timer.

Hesselberg, Fr., Tegne- og Skrivelærer, konstitueret fra August 1875 som Skrivelærer i 5te Kl. a. 2 Timer.

Færden, E. M., Cand. theol., Lærer siden September 1875, 32 Timer: Norsk i 3a, 4de og 5te Kl.

Suleng, J., Realstuderende, Lærer siden 15de Februar 1876, 33 Timer: Mathematik i 7de, 8de og 9de Kl. 24 Timer, Fysik og Kemi i 8de og 9de Kl. 9 Timer.

Haslund, L. A., Maler og Tegnelærer, Hjælpelærer i Tegning fra April 1874, fast Lærer siden August 1876, 21 Timer: Tegning i 4de til 9de Kl.

Magelssen, K., Studios. theol., Lærer siden November 1876, 18 Timer: Religion i 2den og 3die Kl. 10 Timer, Norsk i 3b. 8 Timer.

Børke, Joh., Studios. theol., Lærer siden Januar 1877, 26 Timer: Religion i 4de og 5te Kl. 8 Timer, Regning i 2den og 4de Kl. 18 Timer.

Hansen, G., Cand. pharm., konstitueret fra Januar 1877, 19 Timer: Naturhistorie i 4de til 9de Kl.

Skolens Kasserer er Hospitalsforstander L. Petersen, der træffes paa Skolens Kontor den 2den og 15de i hver Maaned om Formiddagene Kl. 9 til 11 og desuden hver Thorsdag Kl. 4½ til 6 Eftm., ellers i sin Bolig: Oslo Hospital.

Vikariende Lærere i indeværende Halvaar har været Stud. theol. Young og Cand. theol. A. Sinding.

Lærerlønninger.

Lærernes Løn har stedse været beregnet efter en bestemt Timebetaling, der har været forskjellig for de forskjellige Fag og Klasser.

Under 31de Oktober 1873 indkom samtlige Skolens Lærere med Andragende til Bestyrelsen om et passende Tillæg i deres Lønninger. Efter at Betalingen var forhøiet noget for en Del Timer, hvilke Bestyrelsen fandt at være for lavt aflagte i Forhold til andre, fornyedes Lærernes Andragende om Lønsforhøielse i Februar 1875. Grundet herpaa nedsattes en Komite af Bestyrelsen, der foreslog nedenstaaende Timebetaling, hvilket Forslag bifaldtes i Møderne den 24de Juni og 11te Oktober 1875 og approberedes af Formandskabet under 26de Juni 1876:

for Religion:	6te—9de Kl.	1	Kr.	20	Øre
	2den—5te „	1	—	„	—
„ Historie og Geografi:	6te—9de „	1	—	20	—
	2den—5te „	1	—	„	—
„ Norsk	7de—9de „	1	—	50	—
	5te—6te „	1	—	20	—
	2den—4de „	1	—	„	—
„ Bogholderi:	9de Kl.	1	—	60	—
„ Regning:	6te—9de „	1	—	30	—
	2den—5te „	1	—	„	—
„ Naturhistorie:	5te—9de „	1	—	20	—
	4de „	1	—	„	—
„ Tydsk:	7de—9de „	1	—	50	—
	5te og 6te „	1	—	20	—
	4de „	1	—	„	—

„ Engelsk:	7de—9de	„	1	Kr. 50	Øre
	6te	„	1	— 20	—
„ Fransk:	7de—9de	„	1	— 50	—
„ Mathematik:	6te—9de	„	1	— 50	—
„ Fysik og Kemi:	8de og 9de	„	1	— 50	—
„ Skrivning:	4de—9de	„	1	— „	—
	2den og 3die	„	„	— 80	—
„ Tegning:	4de—9de Kl.		1	— 20	—
„ Sang:	2den—8de	„	1	— 30	—

(Den nuværende Sanglærer har 2 Kroner).

„ Gymnastik: 3die—9de Kl. 1 — „ —

De aarlige Lønninger ved Skolen iberegnet Pedellens Løn udgjør 30,574 Kroner 35 Øre.

Lærernes Sygekasse.

Imellem Skolens Lærere har der stedse bestaaet en Sygekasse til Bestridelse af Udgifterne til Vikarerne i paakommende Sygdomstilfælde, medens det dog stod enhver Lærer frit for at være Medlem af den eller undslaa sig herfor. Indtægterne var 1 Sk. om Maaneden af hver hele Spd., som Lærerne havde i Løn, og, naar Kassens Beholdning sank under et bestemt Beløb, da 2 Sk., indtil den var naaet op til Minimum. Et Par Gange har man paa Grund af Underballance ansøgt Bestyrelsen om Tilskud af Skolekassen, hvilket ogsaa velvilligen er blevet bevilget med Approbation af Formandskabet. Sidste Gang, nemlig i 1870, da et saadant Tilskud tilstodes, henstillede Formandskabet under 29de November 1870 til Bestyrelsen „at drage Omsorg for, at for Fremtiden samtlige Lærere deltog i Sygekassen", hvorfor det besluttedes, at Lærere der senere ansattes ved Skolen, skulde forpligtes hertil. Da det gjentagende havde vist sig, at Sygekassen vanskelig kunde bestride de den paahvilende Udgifter, uden at Lærernes Bidrag til den maatte forhøies, androg Skolens samtlige Lærere under 15de Marts 1876 Bestyrelsen om af Skolens Kasse at erholde et aarligt Tilskud. Bestyrelsen foreslog fra

August 1876 et aarligt Bidrag af 60 Spd., hvilket approberedes af Formandskabet under 9de August s. A.

I Lærermødet den 25de Marts 1876 vedtoges følgende

Statuter for Sygekassen.

§ 1.

Sygekassens Fond dannes ved Sammenskud af Skolens Lærere, hvortil de som saadanne er forpligtede. Hver Lærer skal maanedlig bidrage med 1 — en — Øre af hver fuld Krone af sin Maanedsløn eller, hvis Kassens Beholdning synker under 120 — et hundrede og tyve — Kroner, med 2 — to — Øre saalænge, indtil Beholdningen har naaet 200 — to hundrede — Kroner, hvorefter Bidraget igjen bliver 1 Øre.

§ 2.

Det personlige Tillæg, som nogen Lærer maatte nyde, medtages ikke i Beregningen af hans Maanedsløn.

§ 3.

De maanedlige Bidrag afholdes af Skolens Kasserer af Lærerlønnen og leveres Sygekassens Kasserer hver Maaned.

§ 4.

Sygekassens Regnskabsaar falder sammen med Skolens, og Regnskabet afsluttes hver 31te Juli. Sygekassens Kasserer har, saasnart det viser sig, at Beholdningen er under 120 Kroner, at melde dette til Inspektøren, der underretter Skolens Kasserer og Lærere herom.

§ 5.

Sygekassens Midler anvendes til at lønne Vikar med 80 — otti — Øre i de 5 nederste Klasser og 1 Krone i de høiere Klasser pr. Time, hvori han underviser under en Lærers Sygdomsforfald.

§ 6.

a. I samme Halvaar — Halvaarene regnede fra Juleferierne til Sommerferierne og fra Sommerferierne til Juleferierne — lønnes

ikke en Lærers Vikar af Sygekassen for længere Tid end ialt 4 — fire — Uger d: for det Antal Timer, hvorefter hans Maanedsgage er beregnet.

b. Strækker en Lærers Sygdom sig fra et Halvaar over i det følgende, betales hans Vikar af Sygekassen ikke for længere Tid end høist 6 — sex — Uger for begge Halvaar tilsammen. Overtager han i sidste Halvaar sin Post og har undervist mindst én Maaned, kan han, hvis han senere bliver syg i samme Halvaar, fordre sin Vikar betalt af Sygekassen, dog ikke for længere Tid end den, der maatte restere af 4 Uger i Halvaaret.

c. Vedvarer Sygdommen uden Afbrydelse ind i et tredie Halvaar, ansees Læreren for udtraadt af Sygekassen, indtil han igjen har overtaget sin Post og undervist i mindst 2 — to — Maaneder efter hinanden.

§ 7.

I det første Aar efter sin Ansættelse ved Skolen kan Læreren kun i 2 — to — Uger i hvert Halvaar fordre sine Vikarer lønnede af Sygekassen.

§ 8.

Sygekassens Kasserer har som saadan at iagttage:

a. hver Maaned at modtage af Skolens Kasserer Lærernes Bidrag;

b. at udbetale de af Inspektøren anviste Regninger;

c. at vedlægge sit Regnskab Opgave fra Inspektøren over Lærernes maanedlige Gage og deri indtrædende Forhøielse eller Formindskelse samt Opgave over det Antal Timer, hver Lærer ifølge § 5 er berettiget til at faa sin Vikar betalt af Sygekassen;

d. i en „Vikarieprotokol“ efter de af Inspektøren attesterede Regninger at indføre de Timer, Vikar er benyttet;

e. at indsætte af Sygekassens kontante Beholdning i Christiania Sparebank, hvad han ikke anser nødvendigt at have i Kasse;

f. i det første Lærermøde efter Sommerferierne at fremlægge det i Regnskabsbogen førte Regnskab med Bilage tilligemed den under Litr. d. nævnte Protokol.

§ 9.

Er Sygekassens Beholdning medgaaet, og der er Sandsynlighed for, at Deficiten yderligere vil forøges, bør der ansøges Skolens Bestyrelse om Bidrag. Er det nødvendigt, optages Laan, hvorfor samtlige Lærere er Kautionister. Laanets Størrelse bestemmes i et Lærermøde.

§ 10.

Regnskabet med Bilage revideres af to i et Lærermøde valgte Revisorer og decideres i et Lærermøde.

§ 11.

Spørgsmaal om disse Statuters rette Forstaaelse og Forandringer i dem afgjøres i et Lærermøde med simpel Stemmeflerhed; i Tilfælde af Stemmelighed gjør Inspektørens Stemme Udslaget.

§ 12.

Disse Statuter træder i Kraft den 1ste August 1876 med den Undtagelse, at den i § 1 bestemte Beregning efter Kroner og Øre først indtræder fra 1ste Januar 1877.

Skolens Klasser.

Skolen har ni opadstigende Klasser, der med Undtagelse af 1ste og 9de har Parallelklasser (a og b); tilsammen 16 Klasser. Siden 1867 er kun oprettet en ny Klasse, idet 8de Kl. fra forrige Skoleaars Begyndelse (August 1875) paa Grund af Elevernes Antal maatte deles. Øverste, 9de Klasse benævntes tidligere 8de Kl. b.

De 3 nederste Klasser er Forberedelsesklasser til Middelskolen; 4de og 5te Kl. har svaret til Middelskolens 1ste og 2den Kl., medens derimod 6te—9de Kl. ikke fuldstændig har befulgt Planen for Middelskolens 3die til 6te Klasse. Fra August 1876 er Undervisningsplanen tillæmpet efter Middelskolen, for at Middelskoleexamen skal kunne holdes i Christiania Borger- og

Realskole, dog uden at dennes oprindelige Plan og Maal forrykkes (se nærmere herom Afsnittet om Undervisningsplanen).

Skolepenge og Fripladse.

Skolepengene, der i 1867 var 1 Spd. for 1ste og 2den Kl., 2 Spd. for 3die og 4de Kl. og 2½ Spd. for de høiere Klasser, er senere forhøiede for 2den Klasserne til 1½ Spd. fra August 1873 med Stiftsdirektionens Approbation af 5te Juli s. A. og for 7de, 8de og 9de Klasserne til 3 Spd. fra August 1876 med Stiftsdirektionens Approbation af 8de Juni 1876. Ved Formandskabsbeslutning af 15de Novbr. 1876 er Skolepengene fra 1ste Januar 1877 omskrevne til Kronemynt og er saaledes nu

for 1ste Kl. 4 Kroner.
2den „ 6 —
3die og 4de „ 8 —
5te og 6te „ 10 —
7de, 8de og 9de „ 12 —

Naar flere Brødre samtidig besøger Skolen, finder Moderation i Skolepengene Sted, saaledes at fra den anden fragaar en Fjerdedel, for den tredie erlægges kun halv Betaling. For flere end 3 Brødre betales ikke. Denne Moderation finder Sted, selv om Friplads er tilstaaet nogen af Brødrene.

Fripladsenes Antal, der for hvert Skoleaar bestemmes af Bestyrelsen efter Forslag af Inspektøren, har hidtil været omtrent 10 % af den hele Skoles Elevantal, hvilket udgjør temmelig høie Procenter af de aarlige Skolepenge. Ansøgninger om Fripladse, ledsagede med Attester om Forældres eller Foresattes Værdighed og Trang, stiles til Skolens Bestyrelse og indleveres til Inspektøren inden hvert Aars 1ste Juni. Lignende Andragender for de Elevers Vedkommende, der allerede er tilstaaede Fripladse, maa aarlig indsendes. Friplads tilstaaes ikke nogen Elev i 1ste og 2den Klasse, kun under ganske særegne Forhold Elever af 3die Kl., ligesom i Regelen kun halve Fripladse tilstaaes trængende Elever af 4de Klasse.

for	Skoleaaret	$18^{67}/_{68}$	bevilgedes	23	hele	og 30	halve	Fripladse
-	—	$18^{68}/_{69}$	„	26	—	28	„	„
-	—	$18^{69}/_{70}$	„	25	—	30	„	„
-	—	$18^{70}/_{71}$	„	26	—	30	„	„
-	—	$18^{71}/_{72}$	„	30	—	30	„	„
-	—	$18^{72}/_{73}$	„	32	—	30	„	„
-	—	$18^{73}/_{74}$	„	31	—	32	„	„
-	—	$18^{74}/_{75}$	„	31	—	34	„	„
-	—	$18^{75}/_{76}$	„	29	—	36	„	„
-	—	$18^{76}/_{77}$	„	29	—	36	„	„

I foranstaaende Antal er medtaget endel Extrafripladse, der har været bevilgede Børn af Lærere ved Skolen.

Legater.

1. Pedel E. Andresens Legat.

oprettet den 28de Decbr. 1853 „til Betaling af Skolepenge for fattige Elever", udgjorde, ifølge Kassererens sidste Regnskab, den 1ste August 1876, 756 Spd. 28 Skill. Af disse er 700 Spd. udlaante til Skræddermester Carl Andreas Asbjørnsen mod Pant i hans Gaard Matr.-No. 5 ved St. Halvards Stræde i Oslo ifølge Panteobligation af 31te Mai 1866 *).

2. Christian Fougstads Legat.

Ifølge Høiesteretsadvokat Niels Nicolaysens Skrivelse af 15de Juli 1871 havde afdøde Borgermester Carl Fougstad udtalt som sit Ønske, at følgende Disposition træffes efter hans Død:

„800 — otte hundrede — Speciedaler skjænkes til Christiania Borger- og Realskole som et Legat, der skal bære Skolens tidligere Discipel, Borgermesterens afdøde Søn Christian Fougstads Navn, og hvis aarlige Renter skal anvendes til saadanne

*) Legatets Renter har i de sidste 10 Aar været anvendte til at betale Skolepengene for en i Elev i 5 Aar, en i 3 Aar og for 1 i de 2 sidste Skolaar.

Drenges fri Skolegang i et Aar, som Skolens Bestyrelse finder kvalificerede til at nyde Fritagelse for at erlægge Skolepenge, men som den finder sig hindret fra at tilstaa dette ved den Bestemmelse i Skolens Statuter, at Ingen kan tilstaaes Friplads, der ikke har frekventeret Skolen i et Aar. De nærmere Bestemmelser dette Legat vedkommende vedtages af Skolens Bestyrelse med Approbation af Christiania Kommunerepræsentation, Magistrat og Stiftsdirektion".

Anførte 800 Spd. er af Advokat Nicolaysen indbetalte til Skolen og udlaante til Snedkermester R. Gulbrandsen med Pant i hans Gaard Matr.-No. 24 i St. Halvards Gade i Oslo ifølge Panteobligation af 6te October 1873.

Med Hensyn til Renterne af denne Kapital bestemmer Nicolaysens Skrivelse ifølge Testators Ønske, at de aarlig hver 1ste Januar og 1ste Juli skal betales til visse navngivne Personer, og først, naar disse enten er afgaaede ved Døden eller andre i Skrivelsen fastsatte Betingelser indtraadte, vil Borgerskolen kunne disponere over Renterne i anførte Øiemed.

Skolens Disciple.

Efterfølgende 3 Tabeller viser Udfaldet af Examinerne, Disciplenes Antal samt Antallet af udmeldte Elever siden 1867.

Oversigt

over Udfaldet af Examinerne i Aarene 1867 til 1876 inkl.

Aarene.	Disciplenes Antal.	Fraværende i enkelte eller flere Fag.	Hovedkarakterer: [1]				Opflyttede.	Gjensidende.
			Udmærket godt [2].	Meget godt.	Godt.	Temmelig godt.		
1867	339	17	59	166	59	2	325	31
1868	335	13	66	158	58	4	316	32
1869	341	22	55	152	79	2	417	46
1870	361	11	40	197	72	2	339	33
1871	389	11	68	198	71	1	357	43
1872	397	20	72	163	101	2	364	53
1873	388	7	65	197	81	5	349	46
1874	407	11	63	190	100	3	363	55
1875	412	9	74	192	90	6	379	42
1876	408	12	75	193	86	3	379	41

[1]) Hovedkarakter er ikke tildelt 1ste Klasses Elever og dem, der i enkelte eller flere Fag har været fraværende under Examen.

[2]) Hovedkarakteren »Udmærket godt« falder for største Parten paa de lavere, især 2den og 3die Klasserne.

[3]) Blandt Opflyttede er medtaget øverste Klasses Elever.

Disciplenes Antal i Skoleaarene $18^{67}/_{68}$—$18^{71}/_{72}$.

Klasse.	$18^{67}/_{68}$		$18^{68}/_{69}$		$18^{69}/_{70}$		$18^{70}/_{71}$		$18^{71}/_{72}$	
	August.	Juni.	August.	Juni.	Augu .	Juni.	August.	Juni.	August.	Juni.
9de	17	7	12	4	12	7	15	6	21	4
8a	19	15	23	15	20	15	22	20	22	13
8b	...	...	...	...	...	...	...	..	...	...
7a	19	15	14	12	14	15	22	14	23	20
7b	18	14	15	14	19	12	19	17	26	22
6a	16	15	20	19	23	20	31	31	32	30
6b	24	18	22	22	27	23	31	29	32	29
5a	30	30	27	25	28	28	28	30	28	30
5b	30	27	26	28	31	29	26	24	27	27
4a	28	30	32	32	29	30	31	30	32	29
4b	25	23	31	29	27	31	30	31	29	30
3a	30	27	26	24	30	31	31	31	32	32
3b	29	27	28	27	31	30	31	29	30	31
2a	23	27	30	29	29	29	30	30	30	30
2b	26	26	30	31	30	29	29	30	25	30
1ste	37	37	40	34	40	39	39	40	35	39
	371	338	376	345	390	368	415	392	424	396
Senere i Skoleaaret optagne . .	32		21		22	.	18		36	
Tilsammen	403		397		412		432		460	

Disciplines Antal i Skoleaarene $18^{72}/_{73}$—$18^{76}/_{77}$.

Klasse.	$18^{72}/_{73}$		$18^{73}/_{74}$		$18^{74}/_{75}$		$18^{75}/_{76}$		$18^{76}/_{77}$
	August.	Juni.	August.	Juni.	August.	Juni.	August.	Juni.	August.
9de	16	6	15	6	16	4	19	11	27
8a	30	16	29	22	30	23	21	16	18
8b	...	...	...	...	...	...	19	17	17
7a	27	23	26	19	30	23	27	19	24
7b	22	15	27	23	28	23	28	27	26
6a	30	30	30	30	30	29	32	30	31
6b	30	27	30	27	32	27	32	28	31
5a	28	30	34	30	32	31	30	29	32
5b	26	30	34	34	32	32	30	30	32
4a	34	31	34	34	33	31	32	28	34
4b	32	32	33	33	31	30	32	29	33
3a	32	32	31	30	30	29	33	32	32
3b	32	31	31	29	29	30	33	30	33
2a	29	26	24	26	28	29	29	30	26
2b	25	30	23	24	29	30	31	31	25
1ste	32	35	40	40	40	41	38	39	44
	425	394	441	407	450	412	466	426	465
Senere i Skoleaaret optagne . .	26		23		16		13		17
Tilsammen	451		464		466		479		482

Fortegnelse

over udmeldte Elever i Skoleaaret $18^{67}/_{68}$ til $18^{75}/_{76}$ inklusive samt Grunden til deres Udmeldelse.

Skoleaarene.	For at overgaa til				Indmeldte paa andre Skoler *).	Optagne paa Waisenhuset.	Formedelst Bortrejse.	Formedelst Sygelighed.	Økonomiske og andre Grunde.	Døde.	Sum.
	Handelen.	Søvæsenet.	Haandværk.	Landvæsenet.							
$18^{66}/_{67}$	7	7	6	2	21	1	10	4	12	„	70
$18^{67}/_{68}$	14	7	8	„	27	1	14	11	11	1	94
$18^{68}/_{69}$	19	3	5	„	19	2	6	10	10	„	74
$18^{69}/_{70}$	16	3	2	1	14	1	10	17	15	„	69
$18^{70}/_{71}$	16	4	6	1	13	1	3	9	10	„	63
$18^{71}/_{72}$	26	5	9	„	17	3	7	3	11	1	82
$18^{72}/_{73}$	26	8	7	1	14	„	10	8	12	„	86
$18^{73}/_{74}$	23	10	2	„	22	„	10	1	12	„	90
$18^{74}/_{75}$	18	7	8	1	16	„	13	8	9	„	80
$18^{75}/_{76}$	21	„	10	1	15	1	11	8	20	3	90
Tilsammen i 10 Aar . . .	186	54	63	7	178	10	94	79	122	5	798

eller aarlig omtrent 80 Elever.

*) Heri er medregnede de, der er gaaede over til den tekniske Skole, Sløidskolen i Gøtheborg og Handelsgymnasiet.

Skolens Undervisningsplan.

For at der ved Christiania Borger- og Realskole kunde gives de Elever, der maatte ønske det, Anledning til at underkaste sig Middelskolens Afgangsexamen for Engelsklinien, har Skolens tidligere Undervisningsplan undergaaet endel Forandringer fra indeværende Skoleaars Begyndelse, hvilket nærmere vil erfares af nedenstaaende Fremstilling.

Under 20de April 1874 indgik Skolens Inspektør til Bestyrelsen med følgende Indstilling:

Til
Bestyrelsen for Christiania Borger- og Realskole!

Ifølge Planen af 1827 skal Borgerskolens Formaal være: „at give Drenge Undervisning i de almindelige Kundskaber, der er nødvendige for ethvert oplyst Medlem af Borgersamfundet". Skolen har saaledes hverken havt til Hensigt at forberede til Examen artium, de offentlige og private Latinskolers Maal, ei heller til Optagelse paa Krigsskolen, der var Maalet for Realafdelingerne ved de private Skoler, men at bibringe sine Elever de Kundskaber, der er nødvendige for i omtrent 16 Aars Alderen at kunne gaa over til det praktiske Liv, nærmest Handel, Haandværk og Søfart. Borgerskolen lægger derfor større Vægt paa Skjønskrivning, Regning (Handelsregning), Bogholderi, levende Sprog, Fysik og Kemi, mindre derimod paa Mathematikundervisningen end de øvrige Skoler. Skolens Undervisningsplan blev følgelig for de øverste Klassers Vedkommende (6te til 9de inkl.) forskjellig fra de andre Realskolers og afviger ligeledes fra den ved Lov af 17de Juni 1869 anordnede Middelskole i de Klasser, der med Hensyn til Elevernes Alder svarer til Middelskolens 3die, 4de, 5te og 6te Klasser. Middelskoleexamen kan saaledes Borgerskolens Elever efter dens nærværende Plan ikke underkaste sig. Skolen har vundet Erkjendelse for tilfredsstillende at have løst sin hidtil havte Opgave, at de Elever, der har gjennemgaaet den, har været vel forberedte for det praktiske Liv. Dette i

Forening med andre Omstændigheder, hvoriblandt de lave Skolepenge, har bevirket den store Søgning, den har havt, samt Nødvendigheden af dens stadige Udvidelse.

Efterat Undervisningen for de høiere Almenskoler var ordnet ved Lov af 17de Juni 1869, har det oftere været Gjenstand for Bestyrelsens Forhandlinger, om ikke Borgerskolen burde ialfald for en Del lempe sin Undervisningsplan efter Middelskolens. Jeg har bestandig fastholdt, at Skolens nærværende Plan for en Linie eller Afdeling bør bibeholdes, da den har svaret til sin Hensigt, ligesom Skolen har havt og fremdeles vil have forskjellige Tilknytningspunkter til de øvrige Skoler, saa at dens Elever fra forskjellige Klasser kan uden Vanskelighed gaa over til en anden Skole. Saalænge denne Linie, hvilken jeg vil benævne Borgerskolelinien, vedbliver at have tilstrækkelig Søgning, bør ingen Forandring ved samme foretages. Paa den anden Side erkjender jeg Nødvendigheden af, at en anden Linie af Skolen, Middelskolelinien, befølger denne Skoles Plan. En Komite, der af Bestyrelsen nedsattes til Behandling af et andet Skoleanliggende, tog ogsaa denne Sag under Overveielse, og samtlige dens Medlemmer var enige i denne Ordning som den for Tiden hensigtsmæssigste, hvilken Anskuelse ogsaa deles af Bestyrelsens øvrige Medlemmer, saavidt jeg har opfattet deres Udtalelser. Samtlige Bestyrelsens Medlemmer har dog troet, at Borgerskolen ialfald for Tiden ikke burde optage i sin Plan Middelskolens Latinlinie, men kun dens Engelsklinie.

Sammenlignes Borgerskolens Plan med Planen for Middelskolens Engelsklinie, fremgaar deraf, at Borgerskolens Elever efterat have gjennemgaaet de tre laveste eller Forberedelsesklasserne er vel forberedte til Optagelse i Middelskolens 1ste Klasse. Skjønt Undervisningsplanen og Fagfordelingen for Borgerskolens 4de og 5te Klasser har nogle, dog uvæsentlige Afvigelser fra Middelskolens 1ste og 2den Klasse, er dog Borgerskolens 5te Klasses Elever i enhver Henseende fuldt modne til Optagelse i Middelskolens 3die Klasse. I Borgerskolens 6te og høiere Klasser afviger derimod, som allerede ovenfor bemærket, Planen ikke ubetydelig fra Middelskolens høiere Klassers, væsentlig deri, at i Borgerskolens 6te Klasse paabegyndes Engelsk med 6 Timer ugentlig, medens Undervisningen i dette Fag i Middelskolen først

begynder i 4de eller Borgerskolens 7de Klasse. At der ved Borgerskolen kan tildeles enkelte Fag flere ugentlige Timer end ved Middelskolen, kommer dels deraf, at der i Borgerskolen undervises flere Timer om Ugen, dels deraf, at der er tillagt den egentlige Mathematik færre Timer end ved Middelskolen.

Da Borgerskolen med sin nuværende Ordning saaledes har 3 Forberedelsesklasser og tilsvarende Klasser til Middelskolens 1ste og 2den Klasse, vilde altsaa Delingen i Borgerskolelinien, hvor Skolens nuværende Plan indtil videre bliver uforandret at befølge, og Middelskolens Engelsklinie, hvor dennes Plan fuldstændig optages, blive at foretage ved Skolens nuværende 6te Klasse, saa at de, der havde gjennemgaaet 5te Klasse, enten fortsatte i Borgerskolelinien eller gik over til Middelskolens 3die Klasse. En saadan Deling maa jeg anse særdeles ønskelig, da det maa antages, at flere af Borgerskolens Elever vilde vælge Middelskolens Engelsklinie, naar dertil gaves dem Anledning ved Skolen, og Erfaringen har desuden vist, at aarlig mange saavel af 5te som 6te Klasses Elever, og det af de bedste og flinkeste, udmeldes for at gaa over til Skoler, der har fuldstændig Middelskole. Borgerskolen har saaledes været og vil ogsaa i Fremtiden, forsaavidt den omhandlede Forandring ikke foretages, blive nødt til at give Slip ikke alene paa flere Elever af 5te og 6te Klasse, men ogsaa paa yngre Brødre i de lavere Klasser, hvilket let vil kunne medføre en ikke ubetydelig Aftagen i Elevantallet, medens derimod Optagelsen af Engelsklinien rimeligvis vil virke til, at Skolen beholder sine Elever i længere Tid, og at der fra andre Middelskolers forskjellige Klasser kan ventes optagne nye Elever, saa at Søgningen til Skolen snarere vil til- end aftage. Hvis denne Ordning bifaldes, vil det kun være nødvendigt for Elever, der skal gjennemgaa Latinlinien at udgaa fra 5te eller 6te Klasse. Hertil kommer ogsaa, at Overgangen fra Borgerskolens ene Afdeling til den anden især for de flinkere Elever let vil kunne ske ved Hjælp af nogen privat Undervisning i enkelte Fag, hvor Maalet i de forskjellige Afdelingers tilsvarende Klasser er høiere i den ene end i den anden. Den ovenomhandlede Komite var ogsaa enig i, at Middelskolens 3die Klasse og efterhaanden de høiere Klasser burde søges oprettet snarest muligt, forsaavidt et Antal af mindst 15 Elever meldte sig til samme. Begyndtes der

ved næste Skoleaars Begyndelse i August Maaned med 3die Klasse, vilde Middelskolens Afgangsexamen kunne afholdes i 1878.

Spørgsmaalet bliver dernæst, om der er Sandsynlighed for, at 15 Elever vilde melde sig til Optagelse i Middelskolens 3die Klasse. Hertil skal jeg bemærke, at begge 5te Klasserne nu har tilsammen 64 Elever, og det er derfor antageligt, at af disse og af nye Elever mindst maa kunne paaregnes 15 til Middelskolens 3die Klasse, og at Forholdet de paafølgende Aar, naar det bliver almindelig bekjendt, at Middelskolens Plan ogsaa befølges ved Skolen, vil stille sig gunstigere. Den Formindskelse af Elevantallet, som herved maaske vil finde Sted i Borgerskoleklasserne, der for Tiden er overtallige, vil rimeligvis ikke blive af nogen videre Varighed eller Betydning, da jeg har maattet negte flere Optagelse af Mangel paa Plads, ligesom det vilde være gavnligt for Undervisningen, om de øverste Klasser ikke var saa fuldtallige som i de sidste Aar.

Forsaavidt Forslaget bifaldes, vil der indtil videre vedblive at være to Parallelklasser af Borgerskoleliniens 5te og 6te Klasser, muligens ogsaa i de første Aar af 7de Klasserne, medens det maa antages, at der senere kun vil blive en af 7de, 8de og 9de Klasserne. I Skolens nye Lokaler haves 4 Værelser ledige, og, om det skulde blive nødvendigt, vil der endvidere kunne skaffes Plads til 2 (i Kontoret og Lærerværelset, der da blev at overføre til Inspektørboligen), ialt 6 Klasser, og større Antal Rum vil der ei kunne blive Tale om ved den foreslaaede Ordning*).

— — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

I Henhold til Foranstaaende tillader jeg mig saaledes at indstille til den ærede Bestyrelse at fatte følgende Beslutning:

1. Fra næste Skoleaars Begyndelse i August d. A. oprettes 3die Middelskoleklasse, forsaavidt hertil melder sig mindst 15 Elever, og for hvert af de 3 følgende Aar en høiere Klasse, saa at Middelskolens Afgangsexamen kan ved Borgerskolen afholdes i 1878.
2. Forsaavidt Post 1 bifaldes, bliver Skolens Navn at forandre til „Christiania Borger- og Middelskole".

*) Det Følgende af Indstillingen indeholder endel Oplysninger om Skolens økonomiske Stilling, hvilket det ansees ufornødent at optage her.

Forslaget behandledes og bifaldtes i Bestyrelsesmødet den 18de Mai 1874 og oversendtes til Christiania Magistrat og Formandskab s. D. med følgende Paategning:

Bestyrelsen for Christiania Borger- og Realskole har allerede i længere Tid erkjendt Nødvendigheden af, at Borgerskolen saavel for sin egen Skyld som paa Grund af den Stilling, den inden Christiania Kommune indtager som et Mellemled mellem den lavere og høiere Skole, slutter sig til de ved Lov anordnede Middelskoler. Mangel paa det dertil fornødne Lokale har hidtil hindret Bestyrelsen fra at iværksætte en saadan Foranstaltning. Da denne Hindring ved det nye Skolelokales Opførelse er ryddet af Veien, tror Bestyrelsen ikke længere at burde udsætte dermed. Den finder, at den i Inspektørens foranstaaende Forestilling og Forslag angivne Maade at ordne Sagen paa under Skolens nærværende Forhold er den baade lempeligste og forsigtigste. Den har derfor i Møde af D. D. bifaldt Inspektørens Forslag og tillader sig at udbede sig den ærede Magistrats og Formandskabs Approbation paa:

1. At der fra næste Skoleaars Begyndelse i August d. A. i Forbindelse med Borgerskolen oprettes en Middelskole for Engelsklinien fra sammes 3die Klasse af under Forudsætning af, at der til denne Skole melder sig mindst 15 Elever.
2. At som Følge deraf samtidig med den nye Middelskoleklasses Oprettelse Skolens Navn forandres til „Christiania Borger- og Middelskole".

For at de fornødne forberedende Skridt til denne Foranstaltnings Iværksættelse itide kan gjøres, tillader Bestyrelsen sig at anmode om denne Sags snarlige Fremme.

G. Hansen. R. Tønder Nissen. C. M. Guldberg.
B. Dybwad. Fr. Hallager.

Nogen Tid senere underrettedes Bestyrelsen om, at Formandskabet havde nedsat en Komite til at tage under nærmere Overveielse et Andragende fra Christiania Kathedralskole om Bidrag af Kommunen til Oprettelse af Smaaklasser eller Forberedelsesskole for Middelskolen, og at Formandskabet havde henvist Borgerskolens ovenstaaende Andragende til samme Komite med Anmodning om at afgive Erklæring over samme. Professor Dr. O. J. Broch, der var Medlem af Komiteen, og tillige

af Formandskabet var indvalgt i Skolens Bestyrelse, forelagde Sagen for denne, og, da Professoren var imod, at der ved Skolen skulde være en Borger- og en Middelskolelinie, foreslog han efter nærmere at have begrundet denne sin Mening i et Bestyrelsesmøde, at Inspektøren deltog med Komiteen i Sagens videre Behandling, hvilket Forslag bifaldtes af Bestyrelsen. Resultatet af Komiteens Forhandlinger var, at Inspektøren indkom til Bestyrelsen med følgende nye Forslag og Indstilling:

„Ifølge Konference med den af Formandskabet nedsatte Komite til Behandling af Bestyrelsens Indstilling af 12te Mai 1875 om, at der ved Christiania Borger- og Realskole ved Siden af dens nuværende øverste Klasser oprettes Klasser svarende til Middelskolens Engelsklinies 3die til 6te Klasse inklusive, skal jeg tillade mig herved at fremkomme med Indstilling om, at der i Fagfordelingen ved Skolen foretages nogle Forandringer, hvorved forhaabentlig kunde opnaaes, at Skolens Elever kan underkaste sig Middelskoleexamen (Engelsklinien), uden at nuværende Plan og Maal for Borgerskolen i nogen væsentlig Grad forrykkes. Nævnte Komite har nemlig troet ikke at burde eller kunne anbefale Bestyrelsens Indstilling dels af økonomiske, dels af andre Grunde (hvis Vægt jeg idethele maa erkjende) og mundtlig gjort Forslag sigtende til at undgaa, at der blev forskjellige Afdelinger ved Skolen, nemlig en Borgerskole- og en Midddelskoleafdeling for de øverste Klasser.

Som i Bestyrelsens Indstilling paavist er Undervisningen ved Borgerskolen og Middelskolen omtrent lige til dennes 2den Klasse inklusive, og først ved dens 3die og Borgerskolens 6te Klasse indtræder Afvigelsen. De Fag, hvori Borgerskolen efter sin nuværende Plan ikke kan naa det for Middelskolen fastsatte Maal, er Historie og Mathematik, hvori Borgerskolen i flere Klasser har færre ugentlige Timer end i de tilsvarende Klasser i Middelskolen. Spørgsmaalet bliver altsaa, om der til disse Fag kan henlægges det fornødne Antal Timer, uden at Borgerskolens Plan lider nogen Forandring af videre Betydning.

De ugentlige Undervisningstimers Antal i Borgerskolens 5te til 9de Klasser er, naar Gymnastik og Sang medregnes, i 5te Klasse 30, 6te Klasse 33, 7de, 8de og 9de Klasse 35 Timer.

I Historie benyttes kun en fragmentarisk Lærebog, nemlig

„Historiens vigtigste Begivenheder ved R. Tønder Nissen", medens Middelskolen har en fuldstændigere Lærebog, hvilken man ikke kan række at læse med de Timer, der ved Borgerskolen er tillagte dette Fag, ligesom der ei heller vilde være Tid til ved mundtlige Foredrag af Læreren at udfylde det Manglende, og, selv om dette nogenlunde kunde ske, vilde det være vanskeligt for Eleverne ved Examen at gjøre Rede herfor. Naar 5te Klasse (der herved vilde faa 31 istedetfor 30 Timer ugentlig), 6te, 7de og 9de Klasse fik en Time ugentlig mere end nu, blev Timeantallet i Historie ved begge Skoler det samme.

I Mathematik har Borgerskolen vel i de sidste Aar gjennemgaaet, hvad der fordres til Middelskoleexamen; men paa Grund af det færre Antal Timer, dette Fag har, er Eleverne dels ved, at man maa gaa hurtigere frem end ønskeligt, dels af Mangel paa tilstrækkelig Repetition ikke saa vel forberedte ved Afgangen fra Skolen, at de kan staa ved Siden af Middelskolens Elever i dette Fag, om de end muligens kunde bestaa Examen deri, hvorom jeg dog nærer Tvivl. For at det tilstrækkelige Antal Timer kunde erholdes, maatte der begyndes i 6te Klasserne med mindst 1 (helst 2) Timer ugentlig i Arithmetik, samt 7de og 8de Klasse erholde en Time mere, end nu er Tilfældet. Ved denne Forøgelse haaber jeg, at Maalet vil kunne naaes.

6te Klasse har nu 6 Timer ugentlig Engelsk, der ikke læses i Middelskolens 3die Klasse; tages herfra en Time og lægges til Arithmetik vil denne Klasse komme til at læse 34 istedetfor 33 Timer om Ugen, idet der fragaar en Time i Engelsk men tillægges 1 i Historie og 1 i Mathematik, hvilket hos mig ikke vækker nogen Betænkelighed for Elevernes Vedkommende.

7de Klasse har nu 4 Timer Fransk, der ikke læses i Middelskolens tilsvarende 4de Klasse, i 8de Klasse (Middelskolens 5te Klasse) 3 Timer, og i Borgerskolens 9de Klasse 3 Timer, medens Middelskolens 6te Klasse kun har 2 Timer ugentlig. Uden synderlig Skade kan, tror jeg, en af de franske Timer i 7de Klasse sløifes og henlægges til Mathematik; naar Historie tillige faar 3 istedetfor 2 Timer, vil denne Klasse faa 36 istedetfor 35 Timer ugentlig.

Endelig maatte 8de og 9de Klasse ogsaa læse 36 istedetfor

35 Timer ugentlig, for at den første kunde erholde en Time Mathematik, den sidste en Time Historie om Ugen mere end nu.

Det bemærkes, at Borgerskolen har i Religion og Geografi nogle færre Timer end Middelskolen, men jeg antager, at Middelskolens Maal i disse Fag kan, maaske med nogle uvæsentlige Forandringer i Undervisningsplanen, naaes uden forøget Timetal.

De foreslaaede Forandringer er altsaa:

a. i 5te Klasse. 1 Time mere Historie om Ugen.
   i 6te Klasse. 1 Time mindre Engelsk, 1 Time mere Historie og 1 eller 2 Timer Arithmetik.
   i 7de Klasse. 1 Time mindre Fransk og 1 Time mere Historie og Mathematik.
   i 8de Klasse. 1 Time mere Mathematik.
   i 9de Klasse. 1 Time mere Historie.

b. at 5te Klasse erholder 31 istedetfor 30, 6te Klasse 34 eller 35 for 33, 7de, 8de og 9de Klasse 36 istedetfor 35 Timer ugentlig Undervisning.

Ved det forøgede Timeantal vil Lærerlønnen blive at forøge med omtrent 150 Spd. om Aaret.

Christiania den 29de September 1875.

E. Corneliussen.

Hosstaaende Tabel viser Timeantallet i de forskjellige Klasser og Fag saavel for Middelskolen som efter Borgerskolens ældre Plan og efter den ovenfor foreslaaede Forandring.

Skole.	Borger-skole.	Middel-skole.	Borgerskolen.		Middel-skolen.	Borgerskolen.		Middel-skolen.	Borgerskolen.		Middel-skolen.	Borgerskolen.		Middel-skolen.	Borgerskolen.		Middel-skolen.
			nu.	foresl.		nu.	foresl.		nu	foresl.		nu.	foresl.		nu.	foresl.	
Klasse.	4de	1ste	5te	5te	2den	6te	6te	3die	7de	7de	4de	8de	8de	5te	9de	9de	6te
Religion . .	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Modersmaal.	6	1. Halv. 9 a 11 2. Ha v. 6	5	5	5	5	5	5	3	3	4	3	3	3	3	3	3
Tydsk . . .	2	2. Halv. 5	6	6	5	4	4	5	4	4	3	4	4	3	4	4	3
Engelsk . .	„	„	„	„	„	6	5	„	4	4	6	4	4	6	4	4	5
Fransk . . .	„	„	„	„	„	„	„	„	4	3	„	3	3	3	3	3	2
Historie. . .	3	3	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	2	3	3
Geografi . .	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2	1	2	2	1
Naturkundskab [1] . .	2	„	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	3	4	4	3
Mathematiske Fag [2]. . .	4	4	4	4	4	3	5	6	6	7	6	6	7	6	8	8	6
Tegning . .	2	„	2	2	5	2	2	3	2	2	1	2	2	1	1	1	1
Skrivning . .	2	4	2	2		2	2		1	1		2	2		1	1	
Gymnastik og Sang [3] . .	3	„	3	3	„	3	3	„	3	3	„	2	2	„	1	1	„
Sum	28	28	30	31	30	33	35	30	35	36	30	35	36	30	35	36	29

[1]) I de lavere Klasser kun Naturhistorie, i 8de og 9de Klasse tillige Botanik, Fysik og Kemi.

[2]) I de lavere Klasser er kun Regning; for 6te Klasse er Regning og Mathematik slaaede sammen, hvortil i 9de Klasse kommer 2 Timer Bogholderi.

[3]) Timeantallet kun anført for Borgerskolen, hvorfor hertil saavel som i Summen maa lægges Timeantallet i disse Fag ved Middelskolen.

Forslaget behandledes i Borger- og Realskolens Bestyrelsesmøde den 11te October 1875 og besluttedes bifaldt efter Inspektørens Indstilling, hvorved Bestyrelsens Forslag af 24de Mai 1874 om Oprettelse af særskilte Klasser svarende til Middelskolens Engelskliniə bortfalder.

G. Hansen. Dr. O. I. Broch. Fr. Hallager. B. Dybwad.

Det bemærkes, at Bestyrelsen besluttede, at 6te Klasserne skal have 2 Timer ugentlig Mathematik.

E. Corneliussen.

Ifølge Magistratens Skrivelse af 29de Marts 1876 har Formandskabet under 22de Marts meddelt sit Samtykke til foranstaaende foreslaaede Forandringer i Borgerskolens Læseplan, hvorimod det ikke fandt tilstrækkelig Grund til at foretage Forandring af Skolens Navn, som af Bestyrelsen foreslaaet.

Forandringen indførtes derpaa fra indeværende Skoleaars Begyndelse, og efter nærmere Samraad mellem Lærerne i de forskjellige Fag er følgende

Undervisningsplan

vedtaget, hvilken allerede i dette Skoleaar i det Væsentligste er befulgt.

Religion.

1ste Klasse. (I Regelen 3 Timer ugentlig). Af Læreren fortælles og af Eleverne gjenfortælles flere af det gamle Testamentes vigtigste Begivenheder samt Afsnit af Jesu Liv.

2den Klasse. (3 Timer). Af Læreren fortælles og af Eleverne gjengives af det gamle Testamente det Vigtigste indtil Dommernes Tid og af det nye Testamente det Væsentligste af Jesu Liv. Et Udvalg af Salmer efter „Landstads Salmebog" læres udenad.

3die Klasse. (2 Timer). „V. Vogts lille Bibelhistorie": det gamle Testamente. Efter U. Sverdrups Katekisme de 2 første Parter uden Luthers Forklaring. Et Udvalg af Salmer.

4de Klasse. (2 Timer). Af. „V. Vogts lille Bibelhistorie": det nye Testamente. Kathekismens 3 første Parter med Luthers Forklaring til samme. Et Udvalg af Salmer.

5te Klasse. (2 Timer). Af „V. Vogts Bibelhistorie

for Borger- og høiere Almueskoler": det gamle Testamente indtil „Samuels 2 Bøger". Kathekismens 5 Parter med Luthers Forklaring og „Bønner". Et Udvalg af Salmer, tildels Repetition af de i de lavere Klasser lærte.

6te Klasse. (2 Timer). Af Bibelhistorien Resten af det gamle Testamente og Repetition af det i 5te Klasse Læste. Af „Pontoppidans Forklaring ved U. Sverdrup": den 1ste Part. Kathekismen: Hustavlen. Bibellæsning: Enkelte Afsnit af det gamle Testamentes historiske Bøger.

7de Klasse. (2 Timer). Af Bibelhistorien: Det nye Testamente til „Apostlernes Gjerninger". Forklaring: Den 2den Part. Bibellæsning: Læsning af et Evangelium paabegyndes.

8de Klasse. (2 Timer). Af Bibelhistorien: Resten af det nye Testamente tilligemed Jødelands Geografi. Forklaringen læses ud og 3die Artikel repeteres. Fortsat Læsning af det i 7de Klasse paabegyndte Evangelium.

9de Klasse. (2 Timer). Repetition af hele Bibelhistorien og Forklaringen. Forsaavidt Tiden tillader det, vigtigere Afsnit af Kirkehistorien.

I 8de og 9de Klasse læses Søndagsevangelierne, og meddeles af Læreren en kort Oversigt over Kirkeaaret.

Historie.

3die Klasse. (3 Timer). Ved Fortælling og Gjenfortælling gjennemgaaes det Vigtigste af Nordens Gude- og Heltesagn og af Norges Historie indtil Olaf den Helliges Død efter „Siegvart Petersens Fortællinger af Fædrelandets Historie".

4de Klasse. (3 Timer). Den gamle Historie efter „Historiens vigtigste Begivenheder ved R. Tønder Nissen".

5te Klasse. (3 Timer). Samme Lærebog: Middelalderens Historie til „Den spanske Arvefølgekrig".

6te Klasse. (3 Timer). Samme Lærebog læses ud.

7de Klasse. (3 Timer). „Norges, Sveriges og Danmarks Historie ved A. E. Erichsen"; hele Bogen læses.

8de (2 Timer) og 9de Klasse (3 Timer). Repetition af begge Lærebøger og Supplering af Verdenshistorien dels ved Diktat, dels ved mundtligt Foredrag.

Geografi.

2den Klasse. (2 Timer). Ved Hjælp af Globus og Vægkart meddeles de vigtigste geografiske Begreber, hvorefter gjennemgaaes det Vigtigste af de 5 Verdensdele. For Navnenes Skyld benyttes „Schema til Brug ved den første Undervisning i Borgerskolens nederste Klasser".

3die Klasse. (2 Timer). Ved mundtlig Fremstilling gjennemgaaes Jordens Cirkler og Zoner med en kort Oversigt over Klimatet. Indledningen til Europa dels efter Lærebogen „Geografi for Begyndere af I. Geelmuyden" dels mundtlig, samt efter samme Lærebog Norges, Sveriges og Danmarks Geografi med Forbigaaelse af det mindre Væsentlige.

4de Klasse. (2 Timer). Samme Lærebog fra Storbritanien til Asien.

5te Klasse. (2 Timer). Samme Lærebog fra Asien — ud og Repetition af det i de lavere Klasser Læste.

6te Klasse. (2 Timer). Af „Geografi til Skolebrug af Mikael Sundt" til Atlanterhavets Øer" § 135.

7de Klasse. (2 Timer). Samme Lærebog til „Det britiske Rige" §§ 136 til 424.

8de Klasse. (2 Timer). Samme Lærebog til „Tillægget" §§ 425 til 664.

9de Klasse. (2 Timer). Samme Lærebog: Afsnittet „Himmellegemerne, §§ 665 til 677", Repetition.

Norsk.

1ste Klasse (i Regelen 10 Timer). I den første Del af Skoleaaret anvendes Lydmethoden til Erhvervelse af en ren Udtale og Øvelse i Læsning efter Opskrift paa Vægtavlen. Senere benyttes „O. Staves „A. B. C."" og i sidste Halvdel af Skoleaaret „Erichsens og Poulsens Læsebog 1ste Del" til Opnaaelse af Færdighed i ren og sammenhængende Læsning af norsk og latinsk Tryk. Enkelte Smaavers og mindre Digte fremsagte af Læreren læres udenad. En Del Eventyr og Smaafortællinger fortælles Disciplene og gjengives af dem. Anskuelsesøvelser efter Billeder.

I sidste Del af Skoleaaret Øvelse i at afskrive efter Bog.

2den Klasse (mundtlig 6. skriftlig 3 Timer). Fortsat Øvelse i Læsning efter „Erichsens og Poulsens Læsebog", 2den Dels 1ste Afdeling, og i mundtlig at gjengive det Læste. Flere Digte efter „Digte til Brug i Borgerskolens nederste Klasser" læres udenad. Anskuelsesøvelser efter Billeder.

Afskrift efter Bog med betegnet Stavelsedeling samt Diktat i den sidste Halvdel af Skoleaaret, fremdeles med betegnet Stavelsedeling.

3die Klasse (mundtlig 5, skriftlig 3 Timer). Fortsat Øvelse i Læsning efter „Erichsens og Poulsens Læsebog", 2den Dels 2den Afdeling, og Gjengivelse af det Læste. Mundtlig Gjennemgaaelse af den nøgne Sætning og dens Udvidelse ved Komplement, hvorunder de vigtigste Ordklasser indøves. Flere Digte læres udenad.

Retskrivning efter Diktat 3 Gange ugentlig. Skilletegnene dikteres.

4de Klasse (mundtlig 4, skriftlig 2 Timer). Ved mundtligt Foredrag: Den nøgne Sætnings Udvidelse ved Prædikatsord, Objekt, Hensynsbetegnelse og Eiendomsforhold. Samtlige Ordklasser med deres latinske Navne; Verbets Konjugationer, den svage og stærke, og dets Bøining i Aktiv. De personlige Pronominers Bøining. Det Foredragne indøves gjennem Analyse i Læsebogen og „Jensens Exempelsamling"*). Læsning, 2den Dels 3die Afdeling af Eriksens og Paulsens Læsebog, efter Forberedelse hjemme og med Gjengivelse af det Læste. Digte og prosaiske Smaastykker af Læsebogen læres udenad og fremsiges.

Retskrivning efter Diktat, 2 Gange ugentlig. Skilletegnene dikteres.

5te Klasse (mundtlig 3, skriftlig 2 Timer). Grammatik: „Jakob Løkkes: Kort Omrids af Modersmaalets Grammatik" indtil Sætningslæren læses og indøves gjennem Analyse i Læsebogen og Jensens Exempelsamling. Læsning (3die Del af Eriksens og Paulsens Læsebog) i Reglen efter Forberedelse hjemme og med Gjenfortælling

*) Denne Exempelsamling vil først blive benyttet fra næste Skoleaar.

af det Læste. Digte og prosaiske Stykker af Læsebogen læres udenad og fremsiges.

Skilletegnene indøves ved Diktat, som nu vexler med Gjenfortælling af lettere, mundtlig fortalte Stykker.

6te Klasse (mundtlig 3, skriftlig 2 Timer). Læsning og Deklamation af Digte i Eriksens og Paulsens Læsebog. Løkkes Omrids af Grammatiken læses ud og repeteres. Analyse efter Jensens Exempelsamling og enkelte Stykker af Læsebogen.

Øvelse i Diktat afvexlende med lette Stile, Gjenfortælling og Omskrivning fra Poesi til Prosa. Retskrivningsregler mundtlig efter de for Skolen vedtagne.

7de Klasse (mundtlig 2, skriftlig 1 Time). Fortsat Øvelse i Læsning og Deklamation efter Eriksens og Paulsens Læsebog, 3die Del. Et Par af Bjørnsons Fortællinger læses (kursorisk). „Løkkes Modersmaalets Grammatik" til Sætningslæren. Analyse efter Læsebogen.

Skriftlige Arbeider: afvexlende Diktat, Gjenfortælling og Stil.

8de Klasse (mundtlig 2, skriftlig 1 Time). „H. Lassens Læsebog": den bag i Bogen staaende Literaturhistorie gjennemgaaes og læres. Deklamation af selvvalgte Digte og Fortælling af prosaiske Stykker. Løkkes Grammatik læses ud.

Skriftlige Arbeider 1 Time ugentlig: i Regelen en Stil hver Uge.

9de Klasse (mundtlig 2, skriftlig 1 Time). „H. Lassenss Læsebog" læses ud. Efter Lærerens Valg læses siden Stykker af de større nyere Forfattere. Øvelse i Læsning af Svensk. Mythologi efter „Siegvardt Petersens Nordmændenes Gudelære". Af Læren om Versemaalene meddeles det Allervigtigste (det jambiske og trochaiske Versemaal) efter Løkkes Grammatik.

Skriftlige Arbeider som i 8de Klasse.

Tydsk.

4de Klasse (2 Timer). „D. F. Knudsens: Tydsk Elementar- og Læsebog" til Passiv, Side 29 (i 4de Udgave).

En Gang ugentlig Afskrift efter Bog som Hjemmearbeide. I Slutningen af Skoleaaret af og til Diktat.

5te Klasse (6 Timer). Samme Læsebog. Fra „Passiv“ til „Bisætninger“ (Side 89) med Forbigaaelse af endel norske Exempler. Af „Løkkes: Tydsk Grammatik til Skolebrug“: Substantivernes Deklination, Adjektiverne, Talordene og tildels Pronomenerne.

Skriftlig: dels Diktat, dels Stile efter de norske Stykker i Læsebogen, idet disse først gjennemgaaes af Læreren.

Anm. „Løkkes Grammatik“ vil i denne Klasse først blive benyttet fra næste Skolcaar.

6te Klasse (4 Timer). Samme Lærebog: Fra „Bisætninger“ (Side 89) ud Elementarbogen og vel Halvdelen af Læsebogen. Grammatik: Formlæren ud, dog uden Repetition.

Skriftlig: Stile, dels efter „Elementarbogen“, dels efter „Knudsens tydske Stiløvelser“.

7de Klasse (4 Timer). Knudsens Læsebog læses ud og endel af „Løkkes tydske Læsestykker“, 1ste Afdeling. Grammatik: Hele Formlæren læses og repeteres.

Skriftlig: Ugentlig en Hjemmestil og i Regelen en Skolestil, begge Dele efter „Knudsens tydske Stiløvelser“, hvilken ogsaa benyttes til mundtlige Øvelser.

8de Klasse (4 Timer). „Løkkes Læsestykker“: De fleste af de prosaiske Stykker. „Løkkes store Grammatik“: Formlæren læses og repeteres nøiagtig. De til Stilskrivning nødvendige syntaktiske Regler dikteres og læres.

Skriftlig: „Mohrs & Outzens Stiløvelser“: mundtlig Oversættelse fra Norsk til Tydsk en Time ugentlig. En Hjemmestil og en Extemporastil ugentlig.

9de Klasse (4 Timer). „Schillers Wilhelm Tell“ og omtrent Halvparten af „Die Jungfrau von Orleans“. „Løkkes store Grammatik“: Formlæren repeteres; Syntaxen læses og det Vigtigste repeteres.

Skriftlig: „Mohr & Outzens Stiløvelser“. Mundtlig Oversættelse fra Norsk til Tydsk 1 Time ugentlig.

En Extemporastil og en Hjemmestil ugentlig. „Bergs Handelscoorrespondance“ benyttes.

Engelsk.

6te Klasse (5 Timer). „D. F. Knudsens: Engelsk Elementærbog“ fra Begyndelsen til anden Afdeling Pag. 74. Skriftlig Øvelse 1 a 2 Gange ugentlig.

7de Klasse (4 Timer). Samme Lærebog læses ud. Af Løkkes engelske Grammatik gjennemgaaes Formlæren og af Syntaxen til Kap. 4. Skriftlige og mundtlige Oversættelser fra Norsk til Engelsk 2 Gange ugentlig efter samme Forfatters „Engelske Stiløvelser“.

8de Klasse (4 Timer). „The Settlers by Marryat“ til Side 125. Fortsættelse af Løkkes Grammatik, hvoraf Formlæren repeteres, og af Syntaxen gjennemgaaes til 3die Afsnit. Naar Tiden tillader det, gjengives Indholdet af det Læste paa Engelsk.

Skriftlig efter Løkkes Stiløvelser samt Oversættelser fra Verdenshistorien.

9de Klasse (4 Timer). „Af Bulwer: The Parisians“ læses til Pag. 165. Løkkes Grammatik læses til Enden.

Skriftlig: Ugentlig Hjemme- og Extemporalstil efter Verdenshistorien samt „Bergs Handelskorrespondance“.

Naar Tiden tillader det, samtales paa Engelsk med Eleverne over Indholdet af det Læste samt forklares paa Engelsk de merkantile Udtryk, der forekommer i Bergs Handelskorrespondance.

Fransk.

7de Klasse (3 Timer). „Hovlands Læsebog efter Ahn“ fra Begyndelsen til Stykke 146 samt Indøvelse af Formlæren efter den vedføiede Grammatik.

Skriftlig: En Stil ugentlig efter Læseøvelserne.

8de Klasse (3 Timer). Fortsættelse af „Hovlands Læsebog“ til Pag. 155 „La belle et la bête“ etc. Af „Ingerslevs Grammatik“ gjennemgaaes Formlæren til de regelmæssige Verber.

Skriftlig: En Stil ugentlig efter Læseøvelserne.

9de Klasse. „Columba af Merimée“, omtrent 150 Sider. „Ingerslevs Grammatik“: Formlære og Syntax læses og repeteres.

Skriftlig: En Hjemmestil efter dikterede Sætninger til Indøvelse af de grammatikalske Regler.

Arithmetik.

6te Klasse (i første Halvaar 2 Timer, i sidste Del af Skoleaaret kun en Time ugentlig). „Kortfattet Lærebog i Arithmetik og Algebra af J. A. Bonnevie" til § 54 „Divisio".

7de Klasse. Samme Lærebog fra § 54 til § 124 om Proportioner i 3die Bog.

8de Klasse. Samme Lærebog læses ud, dog med Forbigaaelse af Logarithmerne.

9de Klasse. Af samme Lærebog „Logarithmer" og Repetition af hele Lærebogen.

I samtlige Klasser indøves de i Lærebogen forekommende Exempler dels paa Skolen dels som Hjemmearbeide.

Geometri.

6te Klasse (kun i sidste Del af Skoleaaret, en Time ugentlig). „Kortfattet Lærebog i Plangeometri ved J. A. Bonnevie". Definitioner og endel Konstruktioner.

7de Klasse. Samme Lærebogs første Bog.

8de Klasse. Samme Lærebogs 2den, 3die og 4de Bog indtil „Kvadratroden".

9de Klasse. Resten af Lærebogen og Repetition af hele Bogen. Konstrukttionerne indøves paa Skolen i samtlige Klasser.

Regning.

1ste Klasse (6 Timer). Saavel mundtlig som skriftlig Indøvelse af Talbygningen indtil 1000 ved Hjælp af Anskuelsesmidler (Pinner og Kugler) samt Frem- og Tilbagetællen. Som Tavleregning Additio med flerzifrede Tal. Stadig Øvelse i Hovedregning.

2den Klasse (5 Timer). Fortsat Øvelse i Læsning og Skrivning af Tal. Additio og Subtraktio med større Tal, Multiplikatio med etzifret Tal som Multiplikator. Hovedregning.

3die Klasse (5 Timer). De fire Regningsarter i ubenævnte

Tal med hvilkesomhelst Talstørrelser i Forbindelse med Hovedregning.

4de Klasse (4 Timer). Repetition af de 4 Regningsarter med ubenævnte Tal, Resolutio og Reduktio, de 4 Regningsarter i benævnte Tal; paabegyndes Regula de tri med Enhed i 1ste eller 3die Led. Hovedregning.

5te Klasse (4 Timer). Enkelt Regula de tri i hele Tal, de 4 Regningsarter i Brøk med og uden Benævning. Regula de tri med brudne Tal. Hovedregning.

6te Klasse (3 Timer). Fortsat Indøvelse af Regula de tri med og uden Brøk, omvendt og sammensat Regula de tri, Resisk Regel, Procentregning, Decimalbrøk og dens Anvendelse i de foranførte Regningsarter. Hovedregning.

7de Klasse (2 Timer). Fortsat Indøvelse af Procentregning, derefter Varebéregninger (Prisen angives pr. Enhed) med Rabat, Dekort. Renteregning: a. at søge Renten, b. Kapitalen, c. Rentetiden og d. Procenten; Diskontering, Rentes Rente (terminsvis efter den resiske Regel og ved Hjælp af Rentetabellerne), enkelt og sammensat Repartitionsregning (ved Reduktion til Enheden og ved at indsætte Forholdsleddene som Spørgeled og ved Hjælp af Procentregning). Repetition. Hovedregning.

8de Klasse (2 Timer). Direkte Kursregning, Diskonto af inden- og udenlandsk Mynt, indirekte Kursregning med Anvendelse af Kjederegel. Udfærdigelse af Forhandlingsregning. Repetition. Hovedregning.

9de Klasse (2 Timer). Udfærdigelse af Fakturaer over én Varesort med Kalkulation (enkelt Kalkulation); ligeledes Faktura over flere Varesorterter med Kalkulationer deraf (sammensatte Kalkulationer). Opgaverne hertil vælges afvexlende fra de almindelige europæiske Handelspladse samt nogle transatlantiske. Udarbeidelse af endel Kontokuranter efter „F. Bugges Handelsarithmetik“. Repetition. Hovedregning.

Bogholderi.

9de Klasse (2 Timer). Gjennemgaaes et Kursus i det dobbelte italienske Bogholderi med dertil hørende Vare-, Diskonto-

og Myntregning, Vare- og Vexelkalkulationer, Udfærdigelse af Forhandlings- og Opgjørsregninger. Enkelte Dele af Vexellæren forklares.

Naturhistorie.

4de Klasse (2 Timer). „Omrids af Dyre- og Planterigets Naturhistorie af H. Siebke“: Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Fiske.

5te Klasse (2 Timer). Samme Lærebog: Leddyrene og Planteriget med Undtagelse af Linés System.

6te Klasse (2 Timer). „Lærebog i Dyrerigets Naturhistorie af H. Siebke“: Pattedyr og Fugle.

7de Klasse (2 Timer). Samme Lærebog: Leddyr og Fiske samt repeteret endel af det i 6te Klasse Læste.

8de Klasse (1 Time). Samme Lærebog læses ud, og Planteriget repeteres efter Omridset.

9de Klasse (1 Time). Repeteres efter Omridset hele Zoologien og Planteriget. Eleverne øves i og lærer Bestemmelsen af friske Planter efter en Exkurtionsflora.

Fysik*).

8de Klasse (1 Time). „Lærebog i Fysik for Middelskolen af H. Christie“: Faste, flydende og luftformige Legemers Beskaffenhed; Magnetisme, Elektricitet, Varme, §§ 1—78.

9de Klasse (1 Time). Samme Lærebog: Ligevægt og Bevægelse, Lyd, Lys. Bogen læses ud med Forbigaaelse af enkelte vanskeligere Paragrafer. Repetition af det i begge Klasser Læste.

Kemi*).

8de Klasse (2 Timer). „Kortfattet Lærebog i Kemi af Th. Heyerdahl“: Indledning og 1ste Del.

9de Klasse (2 Timer). Samme Lærebogs 2den Del. Repetition af det i begge Klasser Læste.

---

*) Til Fysik er i begge Klasser henlagt 1 Time og til Kemi 2 Timer, dog saaledes, at det nærmere overlades til Læreren at fordele disse Fag paa den for Undervisningen hensigtsmæssigste Maade.

Skrivning.

1ste Klasse (6 Timer). Efter forberedende Øvelser indøves Skrivning af smaa og store latinske Bogstaver i dobbelt linieret Skrivebog; i den sidste Del af Skoleaaret ogsaa Sammenskrift.

2den Klasse (4 Timer).
3die Klasse (4 Timer).
4de Klasse (2 Timer).
} Øvelse i latinsk Sammenskrift i dobbeltlinierede Skrivebøger.

5te Klasse (2 Timer). Fortsat Øvelse i latinsk Sammenskrift i enkeltlinierede Skrivebøger.

6te Klasse (2 Timer) som i 5te Klasse, samt paabegyndes norsk Skrift. I Slutningen af Skoleaaret øves Eleverne i Sammenskrift efter Opskrift.

7de, 8de og 9de Klasse (1 Time i hver). Fortsatte Øvelser saavel i latinsk som norsk Skrift. Øvelse i meget stor latinsk Skrift (Overskrift, Kontorskrift).

Tegning.

4de og 5te Klasse. Forberedende Øvelser i at drage Streger og Linier paa Frihaand, simple geometriske Figurer saavel retliniede som krumliniede; i 5te Klasse af og til lidt Hukommelsestegning og Figurer efter Husgeraadsgjenstande, dels efter „v. Hannos Forlægsblade“, dels efter Lærerens Optegning paa Vægtavlen.

6te Klasse. Mere komplicerede retliniede Figurer, Blade, Dele af Ornamenter samt vanskeligere Hukommelsestegning. Sgrafering paabegyndes.

7de Klasse. Hele Ornamenter eller Dele deraf; Skygning paabegyndes efter Fortegning dels efter „Frichs Ornamenter“, dels udførte paa Vægtavlen af Læreren.

8de Klasse. Hovedreglerne for Perspektiv gjennemgaaes ledsaget af Konstruktion efter Forlæg, idet Eleverne tegner Figurerne i formindsket Maalestok; Konturtegning og Skygning efter Træmodeller. (De Elever, for hvem dette er for vanskeligt, fortsætter med Ornamenttegning efter „Frichs Ornamenter.

9de Klasse. Fortsat Model- og Skyggetegning og for de flin-

kere Elevers Vedkommende Tegning efter Gibsornamenter, af Vaser efter Naturen samt, naar Tiden tillader det, Dele af det menneskelige Legeme efter Fortegning. Examenstegninger udføres med Kridt paa Tonpapir.

Sang.

2den Klasse. Begyndes med Øvelser til Udvikling af Stemme og Gehør, samt læres letfattelige Melodier efter „Smaasange til Skolebrug".

3die Klasse. Fortsættes med Stemmeøvelser og indstuderes Sange efter „Lindemanns Melodier til Knutsens, Bentsens og Johnsons Børnesange", samt enkelte Salmemelodier. Gjennemgaaes de første Begyndelsesgrunde i den elementære Musiklære, hvortil anvendes „Conradis Notetabel".

4de Klasse. Fortsættes med Indstudering af Salmemelodier og Sange samt læres de musikalske Skrifttegn (Noter) med G-Nøglen. Samtidig begyndes med praktiske Øvelser i Tonetræfning efter Noter. Samme Bøger som i 3die Klasse.

5te Klasse. Fortsættes med Øvelser i Tonetræfning, og indstuderes tostemmige Sange efter „Conradis Tostemmige Sange til Skolebrug". Repeteres hvad der efter Notetabellen er gjennemgaaet i 4de Klssse og fortsættes med Læren om Noteværdier, Pauser og Taktinddeling samt forklares Anvendelsen af de saakaldte chromatiske Forsætningstegn tilligemed den chromatiske Skala.

6te Klasse. Indstuderes trestemmige Sange efter „Conradis 30 Sange for tre lige Stemmer". Repeteres det i de foregaaende Klasser efter Notetabellen Gjennemgaaede, og fortsættes med Læren om Intervaller, praktiske Øvelser i Tonetræfning og Takt samt begyndes med Læren om Tonearter og diatoniske Skalaer.

7de og 8de Klasse. Fortsættes med Indstudering af trestemmige Sange og videre Gjennemgaaelse af den elementære Musiklære efter de i 6te Klasse brugte Bøger.

Da den Tid, Skolen kan afse til Musikundervisning, nemlig 1 Time ugentlig for to Parallelklasser (for 7de og 8de Klasses

Vedkommende endog 4 Klasser i en Time) desværre er utilstrækkelig til en fuldstændig Gjennemførelse af ovenstaaende Undervisningsplan, maa Hovedvægten fornemlig lægges paa Notelæsning og Udvikling af Stemme og Gehør ved Indøvelse af Sange, medens man med Hensyn til de øvrige Dele af Musiklæren maa nøies med i Korthed at forklare Grundtrækkene.

Gymnastik.

Almindelig gymnastiske Øvelser fra 3die til 9de Klasse inklusive. Parallelklasserne har fælles Timer i Gymnastik.

Examen i Juni og Juli 1874.

Den daglige Undervisning ophører:
for 9de, 8de og 7de Klasserne Mandag den 18de Juni.
- 6te og 5te Klasserne Fredag den 22de Juni.
- 4de og 3die Klasserne Fredag den 29de Juni.
- 2den Klasserne Tirsdag den 3die Juli.
- 1ste Klasse Fredag den 6te Juli.

Karakterer for Tegning og Skrivning er givne før Examen, idet de sidste Timer i Skoleaaret er benyttede til Examenstegning og Prøveskrift.

Hvor ikke anderledes er bemærket, begynder Examinationen for de høiere Klasser Kl. 8 Form. og 4 Efterm., for 4de, 3die, 2den og 1ste Klasserne Kl. 9 Form.

Onsdag den 20de Juni.

9de, 8 a, 8 b, 7 a og 7 b. Norsk Stil. Kl. 8 Form.

Thorsdag den 21de Juni.

9de, 8 a, 8 b, 7 a og 7 b. Tydsk Stil. Kl. 8 Form.

Fredag den 22de Juni.

9de, 8 a, 8 b, 7 a og 7 b. Engelsk Stil. Kl 8 Form.
9de, 8 a, 8 b, 7 a og 7 b. Fransk Stil. Kl. 4 Efterm.

Tirsdag den 26de Juni.

9de Fransk mundtlig . . . . Kl. 4. *H. C. Grüner.*

Onsdag den 27de Juni.

Formiddag.

9 Tydsk mundtlig . . . . . *H. C. Grüner.*
8 a. Geografi . . . . . *M. Sundt.*
8 b. Engelsk mundtlig . . . . . *A. D. Messell.*
9, 8 a, 8 b. Gymnastik. . . . Kl. 12 *C. J. Thorstensen.*
7 a. Arithmetik . . . . . *I. Suleng.*
7 b. Naturhistorie . . . . . *G. Hansen.*
6 a. Mathematik . . . . . *E. Corneliussen.*
6 b. Religion . . . . . *A. M. Corneliussen.*
5 a. Tydsk mundtlig . . . . . *J. H. Iversen.*
5 b. Historie . . . . . *Kr. Sommerfelt.*

Thorsdag den 28de Juni.

Klasse. **Formiddag.**

9 Geometri . . . . . *I. Suleng.*
8 a. Religion . . . . . *E. Corneliussen.*
7 a. Naturhistorie . . . . . *G. Hansen.*
7 b. Engelsk mundtlig . . . . . *A. D. Messell.*
6 a. Historie . . . . . *M. Sundt.*
6 a. Gymnastik . . . . . Kl. 12 *C. J. Thorstensen.*
6 b. Regning . . . . . *M. Pedersen.*
5 a. Historie . . . . . *Kr. Sommerfelt.*

Eftermiddag.

8 b. Naturhistorie . . . . . *G. Hansen.*

Fredag den 29de Juni.

Klasse.	Formiddag.	
9	Historie	*M. Sundt.*
8 a.	Fransk mundtlig	*A. D. Messell.*
7 a.	Geometri	*I. Suleng.*
7 b.	Religion	*E. Corneliussen.*
6 a. 6 b. 5 a. 5 b.	Norsk skriftlig Kl. 9.	
4 a. 4 b.	Norsk skriftlig Kl. 10.	

Eftermiddag.

8 b.	Kemi	*I. Suleng.*

Løverdag den 30te Juni.

Klasse.	Formiddag.	
9.	Engelsk mundtlig	*A. D. Messell.*
8 b.	Fransk mundtlig	*C. Christensen.*
7 a.	Religion	*E. Corneliussen.*
7 a.	Gymnastik Kl. 12	*C. J. Thorstensen.*
7 b.	Arithmetik	*I. Suleng.*
6 b.	Historie	*M. Sundt.*
5 a.	Geografi	*Kr. Sommerfelt.*
5 b.	Naturhistorie	*G. Hansen.*

Eftermiddag.

8 a.	Kemi	*I. Suleng.*
6 a.	Geografi	*M. Sundt.*

Mandag den 2den Juli.

Klasse.		
	Formiddag.	
9. Arithmetik		*I. Suleng.*
8 a. Naturhistorie		*G. Hansen.*
8 b. Regning		*M. Pedersen.*
7 a. Geografi		*M. Sundt.*
6 a. Engelsk mundtlig		*A. D. Messell.*
6 b. Tydsk skriftlig		*I. H. Iversen.*
6 b. Gymnastik	Kl. 12	*C. J. Thorstensen.*
5 a. Norsk mundtlig		*E. M. Færden.*
5 b. Tydsk mundtlig		*I. H. Iversen.*
4 a. Regning		*J. Børke.*
3 a. Historie		*Kr. Sommerfelt.*
3 b. Norsk mundtlig		*K. D. Magelssen.*
	Eftermiddag.	
4 b. Naturhistorie		*G. Hansen.*

Tirsdag den 3die Juli.

Klasse.		
	Formiddag.	
9. Geografi		*M. Sundt.*
8 a. Arithmetik		*I. Suleng.*
7 a. Regning		*M. Pedersen.*
7 b. Norsk mundtlig		*C. Christensen.*
6 a. Engelsk skriftlig		*A. D. Messell.*
6 b. Mathematik		*E. Corneliussen.*
4 a. Naturhistorie		*G. Hansen.*
4 b. Regning		*J. Børke.*
3 a. Norsk skriftlig		*E. M. Færden.*
3 b. Historie		*Kr. Sommerfelt.*
	Eftermiddag.	
8 b. Tydsk mundtlig		*H. C. Grüner.*
5 a. Tydsk skriftlig		*I. H. Iversen.*
5 b. Geografi		*Kr. Sommerfelt.*

Onsdag den 4de Juli.

Klasse.	Formiddag.	
8 a.	Geometri	*I. Suleng.*
8 b.	Historie	*M. Sundt.*
7 a.	Engelsk mundtlig	*A. D. Messell.*
7 b.	Fransk mundtlig	*C. Christensen.*
6 a.	Naturhistorie	*G. Hansen.*
6 b.	Tydsk mundtlig	*I. H. Iversen.*
5 b.	Regning	*M. Pedersen.*
4 a.	Tydsk	*E. Corneliussen.*
4 b.	Historie	*Kr. Sommerfelt.*
3 a.	Norsk mundtlig	*E. M. Færden.*
3 b.	Norsk skriftlig	*K. D. Magelssen.*

Eftermiddag.

Optagelsesprøve for ny indmeldte Elever Kl. 4.

Thorsdag den 5te Juli.

Klasse.	Formiddag.	
9	Religion	*E. Corneliussen.*
8 b.	Geometri	*I. Suleng.*
7 b.	Geografi	*M. Sundt.*
7 b.	Gymnastik Kl. 1	*C. I. Thorstensen.*
6 a.	Regning	*M. Pedersen.*
6 b.	Engelsk skriftlig	*A. D. Messell.*
5 a.	Naturhistorie	*G. Hansen.*
5 b.	Tydsk mundtlig	*I. H. Iversen.*
3 b.	Geografi	*Kr. Sommerfelt.*
2 a.	Regning Kl. 9	*J. Børke.*
2 b.	Regning Kl. 11	*J. Børke.*

Eftermiddag.

8 a.	Tydsk mundtlig	*H. C. Grüner.*
4 a.	Geografi	*Kr. Sommerfelt.*
4 b.	Tydsk	*E. Corneliussen.*

Fredag den 6te Juli.

Klasse.		
	Formiddag.	
9	Regning og Bogholderi	*M. Pedersen.*
7 a.	Historie	*M. Sundt.*
7 b.	Geometri	*I. Suleng.*
6 a.	Tydsk skriftlig	*I. H. Iversen.*
6 b.	Engelsk mundtlig	*A. D. Messell.*
5 b.	Norsk mundtlig	*E. M. Færden.*
4 a.	Religion	*J. Børke.*
4 b.	Geografi	*Kr. Sommerfelt.*
3 a.	Religion	*K. D. Magelssen.*
3 b.	Gymnastik Kl. 12	*C. I. Thorstensen.*
2 a.	Geografi	*K. Kristensen.*
	Eftermiddag.	
8 b.	Fysik	*I. Suleng.*
8 a.	Historie	*M. Sundt.*

Løverdag den 7de Juli.

Klasse.		
	Formiddag.	
8 a.	Fysik	*I. Suleng.*
8 b.	Religion	*A. M. Corneliussen.*
7 a.	Norsk mundtlig	*C. Christensen.*
7 b.	Historie	*M. Sundt.*
6 a.	Tydsk mundtlig	*I. H. Iversen.*
5 a.	Regning	*M. Pedersen.*
4 a.	Historie	*Kr. Sommerfelt.*
4 b.	Religion	*J. Børke.*
3 a.	Gymnastik Kl. 12	*C. J. Thorstensen.*
3 b.	Religion	*K. D. Magelssen.*
2 b.	Geografi	*K. Kristensen.*
	Eftermiddag.	
9	Kemi	*I. Suleng.*
6 b.	Geografi	*M. Sundt.*
5 b.	Tydsk skriftlig Kl. 5	*I. H. Iversen.*

Mandag den 9de Juli.

Klasse.	Formiddag.	
9	Naturhistorie	*G. Hansen.*
8 a.	Engelsk mundtlig	*A. D. Messell.*
8 b.	Arithmetik	*I. Suleng.*
7 a.	Tydsk mundtlig	*I. H. Iversen.*
7 b.	Regning	*M. Pedersen.*
6 a.	Religion	*A. M. Corneliussen.*
6 b.	Norsk mundtlig	*C. Christensen.*
5 a.	Religion	*J. Børke.*
5 b.	Gymnastik Kl. 1	*C. I. Thorstensen.*
4 a.	Norsk mundtlig	*E. M. Færden.*
4 b.	Gymnastik Kl. 12	*C. I. Thorstensen.*
3 a.	Geografi	*Kr. Sommerfelt.*
2 a.	Religion	*K. D. Magelssen.*
2 b.	Norsk mundtlig	*K. Kristensen.*
1.	Læsning og Anskuelsesøvelser	*P. N. I. Olsen.*

Tirsdag den 10de Juli.

Klasse.	Formiddag.	
9	Fysik	*I. Suleng.*
8 a.	Regning	*M. Pedersen.*
8 b.	Geografi	*M. Sundt.*
7 a.	Fransk mundtlig	*A. D. Messell.*
7 b.	Tydsk mundtlig	*I. H. Iversen.*
6 a.	Norsk mundtlig	*C. Christensen.*
6 b.	Naturhistorie	*G. Hansen.*
5 a.	Gymnastik Kl. 1	*C. I. Thorstensen.*
5 b.	Religion	*J. Børke.*
4 a.	Gymnastik Kl. 12	*C. I. Thorstensen.*
4 b.	Norsk mundtlig	*E. M. Færden.*
3 a.	Regning Kl. 9	*A. M. Corneliussen.*
3 b.	Regning Kl. 11	*A. M. Corneliussen.*
2 a.	Norsk mundtlig	*K. Kristensen.*
2 b.	Religion	*K. D. Magelssen.*
1	Regning	*P. N. I. Olsen.*

Onsdag den 4de Juli Kl. 4 Efterm. prøves og optages nye Elever.

Thorsdag den 12te Juli Kl. 10 samles Disciplene i Skolens Lokale for at erfare Udfaldet af Examen og modtage sine Karaktersedler.

Fredag den 17de August Kl. 9 begynder Skolen igjen i næste Skoleaar.

Indmeldelser af nye Elever for næste Skoleaar modtages daglig paa Skolens Kontor mellem Kl. 1 og 2.

Til at overvære Examen indbydes herved Disciplenes Forældre og Foresatte samt Enhver, der maatte interessere sig for Skolens Virksomhed.

Efterat de første Ark var trykte, er Hr. Raadmand Gottf. Hoffmann indtraadt som midlertidigt Medlem af Bestyrelsen istedetfor afdøde Høiesteretsassessor Fr. Hallager.

I Bestyrelsesmødet den 5te Juni er Skolepengene fra næste Skoleaars Begyndelse forhøiede for 4de Klasserne fra 8 Kroner til 10 Kroner maanedlig.

Middelskoleexamen for Engelsklinien afholdes ved Borgerskolen første Gang 1880; dog vil rimeligvis de fleste Elever af 9de Klasse allerede i 1879 kunne underkaste sig Middelskoleexamen.

E. Cornetiussen.